Živel tovariš STALIN!

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S.T.O.

MOŽJE IN ŽENE, KI LJUBITE MIR!
NAJ PRIDE DANAŠNJA ŠTEVILKA «DELA» V SLEHERNO SLOVENSKO HIŠO IN DRUŽINO.

OBNOVLJENA IZDAJA LETO III. ŠTEV. 114 | TRST SOBOTA, 24. FEBRUARJA 1951. | CENA 20 LIR

NOV ODLOČILEN DOPRINOS TOV. STALINA K ODSTRANITVI NEVARNOSTI TRETJE SVETOVNE VOJNE

Mir v svetu bo ohranjen in utrjen če bodo narodi prevzeli njegovo obrambo

Največje važnosti je v sedanjem času široka kampanja za ohranitev miru - Velikanska gradbena dela v SZ so najboljši dokaz njene miroljubne politike - Organizacija združenih narodov je postala orodje napadalne vojne v rokah ameriških vojnih hujskačev

Celotno besedilo izjave tovariša Stalina dopisniku «Pravde»

Tovariš Stalin je prejšnji petek dal v razgovoru z urednikom moskovske «Pravde» izjave, ki so v današnjem trenutku izredne mednarodne napetosti še prav posebno važne. S temi svojimi izjavami je tovariš Stalin odločilno posegel v kritičen položaj v svetu, ki je nastal z obiskom Eisenhowerja v Evropi ter z odločitvijo ameriških netilcev vojne, da ponovno oborože Nemčijo. Stalinove izjave so najuspešnejša pomoč silam miru po vsem svetu. Njegove izjave naj služijo vsem pristašem miru, da ojačijo svojo borbo za njegovo ohranitev in utrditev. V ta namen prinašamo našim bralcem celotno besedilo tega nad vse važnega razgovora.

VPRAŠANJE. *Kaj sodite o najnovejših izjavah britanskega prvega ministra Attleeja v spodnji zbornici, češ da se Sovjetska zveza ni razorožila po koncu vojne, to je, da ni demobilizirala svojih čet in da od tedaj dalje Sovjetska zveza neprestano povečuje svoje oborožene sile.*

Stroški za oborožitev

Leta 1936: ZDA 17% - ZSSR 16% celotnega proračuna
Med vojno: ZDA do 90% - ZSSR do 59%
Leta 1946: ZDA 57% - ZSSR 23,9%
Leta 1949-50: ZDA 63% - ZSSR 18,5%
Leta 1951: ZDA 81% - ZSSR 18%

ZSSR je lani od celotnih državnih dohodkov v znesku 432 milijard rubljev izdala: za civilno gospodarstvo 164 milijard, za socialne in kulturne potrebe 131 milijard, za državno obrambo 70 milijard rubljev.

ZDA bodo letos od proračuna 93 milijard dolarjev izdale: za civilne potrebe 9 milijard, za ljudsko izobrazbo 0.48 milijard, za armado in vojno industrijo 76 milijard dolarjev.

(1 dolar = 4 rublji)

ODGOVOR. Jaz smatram to trditev prvega ministra Attleeja kot obrekovanje Sovjetske zveze. Vsemu svetu je znano, da je Sovjetska zveza demobilizirala svoje čete po vojni.

Kakor je znano, se je demobilizacija izvedla v treh fazah: prva in druga faza v teku leta 1945. in tretja od maja do septembra 1946. Poleg tega je bila v letih 1946. in 1947. izvedena demobilizacija najstarejših letnikov moštva sovjetske vojske, a vsi drugi stari letniki, ki so še preostali, so bili demobilizirani v letu 1948.

To so dejstva — je dodal Stalin — ki jih vsi poznajo. Če bi bil prvi minister podkovan v gospodarskih in finančnih vprašanjih, bi brez težav prišel do prepričanja, da nobena država s Sovjetsko zvezo vred ne bi mogla v celoti razviti mirnodobsko industrijo, uresničiti velikanske gradbene načrte, kakršni so hidroelektrične centrale na Volgi, na Onjepru in na Amurdarji; načrti, ki zahtevajo tisoče milijard proračunskih izdatkov. Ne bi mogla nadaljevati politike načrtnega zniževanja cen potrošnih dobrin, kar tudi zahteva milijarde stroškov; ne bi mogla vložiti milijarde v obnovo narodnega gospodarstva, ki ga je uničil nemški napadalec, in istočasno večati svoje oborožene sile ter razvijati svojo vojno industrijo.

Ni težko razumeti, da bi takšna blazna politika vodila državo v bankrot. Prvi minister Attlee bi moral po lastnih izkušnjah in po izkušnjah Združenih držav vedeti, da pomnožitev oboroženih sil in oboroževalna tekma vodi k razvoju vojne industrije, k skrčenju civilne industrije, k zastoju velikih mirnodobskih del, k povečanju davkov, k višanju cen predmetov široke potrošnje. Očividno je, da Sovjetska zveza ne zmanjšuje, temveč nasprotno širi civilno industrijo, ne ustavlja, temveč razvija gradnjo velikanskih vodnih central in namakalnih naprav, ne ukinja, temveč nasprotno nadaljuje s svojo politiko nižanja cen. ZSSR ne more istočasno tudi jačiti vojno industrijo in večati svoje oborožene sile, ne da bi pri tem tvegala, da zaide v bankrót.

In če prvi minister Attlee kljub vsem tem dejstvom in znanstvenim ugotovitvam še naprej smatra, da je mogoče obrekovati Sovjetsko zvezo in njeno miroljubno politiko, je to mogoče razlagati samo z dejstvom, da on misli, da bo s svojimi klevetanji proti Sovjetski zvezi opravičil oboroževalno tekmovanje na Angleškem, katero izvaja laburistična vlada. Prvemu ministru Attleeju so potrebna obrekovanja Sovjetske zveze, potrebno mu je, prikazovati miroljubno politiko Sovjetske zveze kot napadalno in prikazati napadalno politiko angleške vlade kot miroljubno, da bi tako zaslepil angleški narod, da mu vcepi te laži o Sovjetski zvezi ter ga na ta način s pomočjo prevare potegne v novo vojno, ki jo organizirajo vladajoči krogi v Združenih državah.

Prvi minister Attlee se predstavlja kot pristaš miru. Toda, če je on v resnici za mir, zakaj je odbil v Organizaciji združenih narodov predloge Sovjetske zveze za takojšnjo sklenitev mirovnega dogovora med Sovjetsko zvezo, Anglijo, Združenimi državami Amerike, Kitajsko in Francijo? Če je on res za mir, zakaj je odbil predloge Sovjetske zveze za takojšnje znižanje oborožitve, za takojšnjo prepoved atomskega orožja? Če je on resnično za mir, zakaj preganja partizane miru? Zakaj je prepovedal sklicanje kongresa partizanov miru v Angliji? Ali more morda kampanja za obrambo miru ogražati varnost Anglije? Jasno je, da prvi minister Attlee ni za ohranitev miru, temveč za sprožitev nove napadalne svetovne vojne.

VPRAŠANJE. *Kaj mislite o intervenciji v Koreji? Kako bi se mogla končati?*

ODGOVOR. Če bosta Anglija in Združene države Amerike dokončno zavrnili mirovne predloge ljudske vlade Kitajske, vojna ne more končati kot s porazom intervencionistov.

Zahvala tov. Stalinu

Centralni komite Komunistične partije STO, zbran na svojem prvem zasedanju po kongresu, izraža v imenu slovenskih in italijanskih komunistov ter demokratov Tržaškega ozemlja najglobjo hvaležnost tovarišu Stalinu za nov velik doprinos v borbi za mir.

Obvezujemo se, da bomo poskrbeli za največjo popularizacijo in važnost Stalinovih izjav «Pravdi» med tržaškimi prebivalci, ki so prepričani, da se je mogoče izogniti vojni z odločno borbo v okviru fronte miru in to po zaslugi neizmerne pomoči Sovjetske zveze ter njenega in našega ljubljenega voditelja tovariša Stalina.

za CENTRALNI KOMITE KP STO
VITTORIO VIDALI

VPRAŠANJE. *Kaj sodite o odločitvi Organizacije združenih narodov, ki proglaša Ljudsko republiko Kitajsko kot napadalko?*

ODGOVOR. Smatram jo za sramotno odločitev. V resnici je treba izgubiti poslednjo trohico vesti za trditev, da so bile napadene Združene države Amerike, katere so se polastile otoka Formoze, vdrle v Korejo tja do meja Kitajske v namenu, da napadejo Ljudsko republiko Kitajsko, ki brani svoje meje in skuša dobiti nazaj od Američanov zasedeni otok Formozo. Organizacija Z.N., ki je bila ustanovljena kot branik in čuvar miru, se je prelevila v orodje vojne, v sredstvo za sprožitev nove svetovne vojne. Napadalno jedro v OZN sestoji iz desetih držav, ki so vključene v atlantski napadalni pakt, to je Združenih držav Amerike, Anglije, Francije, Kanade, Belgije, Holandske, Luxemburga, Danske, Norveške in Islandije ter 20 držav Latinske Amerike: Argentine, Brazilije, Bolivije, Čileja, Kolumbije, Kostarike, Kube, Dominikanske republike, Hondurasa, Ekvadorja, Salvadorja, Guatemale, Haitija, Mehike, Nikaragve, Paname, Paraguaja, Peruja, Uruguaja in Venezuele. Predstavniki teh dežel so oni, ki danes odločajo v OZN o vprašanju vojne in miru. Oni so bili tisti, ki so izsilili v OZN odločitev o napadalnosti Kitajske ljudske republike.

Značilno pa je, da ima po sedanji ureditvi na primer mala Dominikanska republika, ki šteje komaj dva milijona prebivalcev, enako moč odločanja kot Indija in večjo moč kot Ljudska republika Kitajska, ki nima pravice glasu v OZN.

Ker se je spremenila OZN v orodje napadalne vojne, je prenehala obstajati kot mednarodna organizacija enakopravnih držav. In v resnici OZN ni toliko mednarodna organizacija, kolikor organizacija za Američane, katera dela v interesu ameriških napadalcev. Ne samo Združene države in Kanada stremita za sprožitvijo nove vojne. Na to pot se je podalo tudi dvajset držav Latinske Amerike, veleposestniki in dobičkarji, ki jih žeja po novi vojni, da bi mogli prodajati vojskujočim se državam svoje blago po pretiranih cenah in da bi služili milijone pri tej krvavi kupčiji.

In prav iz teh razlogov predstavlja teh 20 držav Latinske Amerike najbolj strnjeno in poslušno vojsko Združenih držav Amerike v OZN. Organizacija združenih narodov se je podala torej na neslavno pot Društva narodov. S tem ona žrtvuje svoj ugled in se obsoja v razkroj.

VPRAŠANJE. *Mislite Vi, da je nova svetovna vojna neizogibna?*

ODGOVOR. Ne, vsaj za sedaj je ni mogoče smatrati kot neizogibno. V Združenih državah Amerike, v Angliji, kakor tudi v Franciji so sedaj napadalne sile, ki žele novo vojno, ki potrebujejo novo vojno, da bi prišli do superprofitov, da bi dosegli druge dobičke. Milijarderji in milijonarji so oni, ki štejejo vojno med dohodke, ki donašajo velikanske dobičke. Te napadalne sile imajo v svojih rokah reakcionarne vlade in jih usmerjajo. Toda one se istočasno boje svojih narodov, ki nočejo nove vojne in so za ohranitev miru. Zato skušajo uporabiti svoje reakcionarne vlade v to, da bi zamotali svoje narode v mrežo laži, da bi jih prevarali, da bi prikazali novo vojno kot obrambno vojno ter mirovno politiko miroljubnih narodov kot napadalno.

One skušajo preslepiti svoje narode, da bi jim tako vsilili svoje napadalne načrte in jih zapletli v novo vojno. Prav zaradi tega jih je strah kampanje za obrambo miru, ker se boje, da bi razkrila napadalne namere reakcionarnih vlad. Prav zaradi tega so onemogočili predloge ZSSR za sklenitev pakta miru, za znižanje oborožitve, za prepoved atomskega orožja, ker so se bali, da bi sprejetje teh predlogov izjalovilo napadalne ukrepe reakcionarnih vlad ter napravilo nekoristnim oboroževalno tekmovanje.

VPRAŠANJE. *Kako bo končala ta borba med napadalnimi in miroljubnimi silami?*

ODGOVOR. Mir bo ohranjen in utrjen, če bodo narodi vzeli v lastne roke stvar ohranitve miru in ga bodo branili do kraja. Vojna pa lahko postane neizogibna, če bo vojnim provokatorjem uspelo, zamotati narode v mrežo laži, preslepiti jih ter jih zaplesti v novo vojno.

Zato je sedaj temeljne važnosti široka kampanja za ohranitev miru kot sredstvo za razkritje zločinskih manevrov vojnih provokatorjev. Kar pa se tiče Sovjetske zveze, bo tudi v bodoče neomajno nadaljevala politiko, ki ji je cilj, izogniti se vojni in ohraniti mir.

Brezposelnost in draginja

Leta 1950 je bilo v atlantskih državah nad 23 milijonov brezposelnih, od teh v ZDA 13.740.000, v Zahodni Nemčiji 3 700.000, v Italiji 2.500.000, v Angliji 1.350.000, v Franciji 897.000 itd.

ZSSR že nad 20 let ne pozna brezposelnosti.

V kapitalističnih državah cene neprestano naraščajo.

V letu 1951 bo moral za stroške oborožitve vsak Američan prispevati 30-35 odst. svojih dohodkov.

V SZ so bile cene po vojni že trikrat znižane, s čemer so sovjetski potrošniki prihranili 266 milijard rubljev. Od leta 1947 do 1950 se je življenjska raven sovjetskih ljudi dvignila za 50 odstotkov.

Miroljubna politika ZSSR

ZSSR je na vseh mednarodnih forumih, zlasti še v OZN, neštetokrat postavila sledeče miroljubne predloge:

1. Absolutna prepoved atomskih orožij. Uničiti vso zalogo atomskih bomb ter uvesti strogo mednarodno kontrolo za izvedbo tega sklepa.

2. Vlada, ki bi prva uporabila atomsko bombo proti drugi državi, naj se proglasi za vojno zločinko.

3. V teku 1 leta naj vse velesile zmanjšajo svojo oborožitev za eno tretjino do ene polovice.

4. Pet velesil naj sklene med seboj prijateljski pakt.

5. Skliče naj se sestanek zunanjih ministrov štirih velesil, ki naj na podlagi sklepov v Potsdamu prepreči obnovo nemške armade in vojne industrije.

6. Sklene naj se premirje na Koreji, vse tuje čete naj se umaknejo in naj Korejci s plebiscitom odločijo o obliki države.

Vse te in še mnogo drugih predlogov so ZDA in njeni sateliti odbili.

Sovjetska zveza gradi za mir!

Leta 1950: obnovljenih odn. na novo postavljenih 6000 velikih državnih industrijskih podjetij. Kmetijstvo dobilo 180.000 traktorjev, 82.000 kamionov, 46.000 kombajnov, nad 1.700.000 drugih poljedelskih strojev. Obdelovalna površina se je povečala za 6.600.000 hektarjev

1946-1948: zgrajenih 1.600.000 stanovanj

1946-1950: zgrajenih nad 5000 vaških hidroelektričnih central

Od 1948-49 do 1950 je narasla celotna industrijska proizvodnja SZ za 23 odstotkov.

PREOBRAZBA NARAVE - V teku so sledeča velikanska dela:

1. Sibirsko morje z zajezitvijo rek Oba in Jeniseja. Obenem bo zgrajenih tisoče km plovnih kanalov in mnogo ogromnih hidrocentral.
2. Velikanske hidrocentrale na Volgi, Dnjepru, Amu-Darji in drugih rekah.
3. Sistem drugih plovnih kanalov, ki bodo povezali Moskvo s 5 morji.
4. Namakalna dela v Kara Kumu, Kirgiški stepi in drugod, s katerimi bodo spremenili ogromne puščave in stepe v plodno zemljo.
5. Pogozditev stepskih predelov južne Rusije od Urala do Črnega morja.

Do leta 1957 bo s temi deli 25 milijonov hektarjev (kot cela Jugoslavija) puščave in step spremenjenih v njive, vrtove in nasade.

TITO GROZI SOVJETSKI ZVEZI S POLDRUGIM MILIJONOM "BAJONETOV„

Nadvse vojnohujskaški izbruhi Tita pred svojimi «mušketirji» in hierarhi Zveze borcev - Venizelosove izjave - Vojno vzdušje v Jugoslaviji

V preteklem tednu je Acheson v svojih izjavah tisku dejal, da bodo ZDA smatrale vsak «napad» na Jugoslavijo kot «napad», ki je naperjen proti Zahodu» in da bodo zato branile Tita in njegovo razbojniško tolpo kot so to storile «v primeru Koreje». Prvič po odkritem Titovem prehodu v tabor anglo-ameriškega imperializma je eden izmed najvidnejših ameriških predstavnikov primerjal Jugoslavijo s Korejo in Tita s Singmanom Rijem, kar nam v zadostni meri dokazuje, kako daleč so prišli titofašisti v svojem izdajstvu in v svojih provokacijah proti miru na Balkanu in v Evropi.

Zelo značilno je, da so prav te dni imperialisti začeli preučevati možnost, da bi prekršili člene mirovne pogodbe z Italijo, da bi ji tako nudili boljše pogoje za oborožitev in povečanje oboroženih sil. Zgleda, da je Tito zelo dobro poučen v tej zadevi, ako je že pred dobrim mesecem v svojih izjavah dopisniku Anše v Beogradu dejal, da nima prav nič proti provečanju oborožitve v Italiji in proti kršitvi členov mirovne pogodbe, ki se tičejo vojaških omejitev. Prav tako je grški ministrski predsednik, monarhofašist Venizelos izjavil, da je zelo potrebno čimprej skleniti vojaško zvezo med Grčijo,, Jugoslavijo in Turčijo, ki bi mogle pripraviti preko 60 divizij in jih vključiti kot najvišji in «najboljši» prispevek v atlantsko imperialistično zvezo.

Oba ta dva dogodka ju moramo spraviti v zvezo z imperialističnim in titofašističnim bobnanjem o «pripravah za napad na Jugoslavijo», o «incidentih», ki jih baje povzročajo dežele ljudske demokracije, medtem ko je že vsem znano, da je sam Tito govoril o «nehotenem prekoračenju meja s strani jugoslovanskih vojakov». Vsekakor je torej jasno, da imperialisti pripravljajo na Balkanu zelo nevarno provokacijo, ki naj bi imela namen ponoviti, kot pravi Acheson, korejsko pustolovščino v Evropi

Stalinove izjave «Pravdi» so bile za imperialiste velikanski udarec. Te izjave predstavljajo novo silno orožje za partizane miru in zato jih hočejo imperialisti in njihovi hlapci sprevračati, falzificirati ali celo zamolčati. Med temi poskusi je titofašistični najogabnejše vrste. Takoj za izjavami tov. Stalina, v katerem priznajo vse miroljubne sile sveta izkušenega voditelja borcev proti vojni, je Tito spregovoril pred svojimi gardisti, ki zelo spominjajo na Mussolinijeve «mušketirje». Pred temi gardisti je večkrat skušal dokazati, da noče vojne in da napad ne prihaja z Zahoda, marveč le z Vzhoda. Toda ves njegov govor je bil prepleten s protislovji, ki najboljše osvetljujejo njegov resničen namen. Stalin je govoril o miru, je predlagal mir, je potrdil, da vojna ni neizogibna. Tito pa je, kot najostudenejši hlapec Trumana in Achesona govoril le o «bojni pripravljenosti», o «poldrugem milijonu bajonetov» (nekaj takega je govoril tudi nek drugi pred njim in je zelo neslavno zaključil svojo «kariero»), o «potrebi po moralni pripravljenosti na ponovitev leta 1941», itd. Zelo jasno je tudi dejal, da sprejme vsakršno pomoč od Zahoda in da bo tudi javno sprejemal orožje od ZDA, ko bo videl «da bo napad na nas neizbežen». In mi prav dobro vemo, kakšen bi moral biti po mnenju Tita in Achesona ta «napad»: za las podoben «napadu» Severnih Korejcev proti «nedolžnemu» Singmanu Riju, ki je prav tako tik pred junijsko provokacijo proti miru na Daljnem vzhodu spremljal ameriške generale in politike na mejo s Severno Korejo, oboroževal svoje tolovaje s pomočjo ZDA in njenih oficirjev

Prav tako je Tito padel v nasprotje s svojo izjavo, da «noče vojne in da je ne pripravlja», ko je nekaterim svojih pajdašem iz zveze borcev dejal, da ima ta organizacija predvsem nalogo pripravljati vse prebivalstvo na vojaško vežbanje, ki naj bi služilo za primer «napada». Prav tako so na neki konferenci iste zveze dejali, da mora imeti ta organizacija nalogo, da organizira «budnost» na obmejnem pasu (seveda le na obmejnem pasu z ljudskimi demokracijami), kar še nadalje potrjuje, da je Tito začel oživljati zloglasne hitlerjeve «Sturmabteilunge», ki so imeli nalogo terorizirati prebivalstvo in mobilizirati ga v celoti za Hitlerjeve pohode proti človeštvu.

Vsi titofašistični hierarhi ne govorijo drugega nego o vojni, o napadu o poldrugem milijonu vojakov, o pomoči, ki jo prejemajo od Zahoda in o nevarnosti, ki jim baje preti z Vzhoda. Zadnje vesti, ki smo jih prejeli iz Jugoslavije, pravijo, da je v tej deželi nastalo vzdušje, ki je zelo slično onemu, ki je vladal pred II. svetovno vojno. Vsi Jugoslovani se s strahom sprašujejo, kam jih hoče gnati tolpa, ki se je polastila oblasti. Dan za dnem se veča odpor med delavci, kmeti in vojaki in Tito ne more računati niti na desetino svojega tolikokrat razbobnanega poldrugega milijona vojakov. Jugoslovanski narodi ne bodo pač dopustili, da bi se Jugoslavija spremenila v bojišče in da bi služila za napad na ZSSR.

Sadovi civilizacije ameriških gangsterjev.

PREDKONGRESNA DISKUSIJA ZKM

Važna vprašanja in naloge kom. mladincev

Ko obravnavamo v teku predkongresne diskusije številne probleme, ki se tičejo naše mladine, ne smemo seveda prezreti vprašanja telovadnega nastopa za 1. maj, pri katerem ima prav mladina največjo nalogo. Preučitev tega vprašanja je danes važnejša, ker so v nekaterih krajih že v teku priprave za telovadni nastop.

Pri tem nam mora služiti kot podlaga lanski telovadni nastop, iz katerega moramo povzeti potrebna izkustva ter stremeti za tem, da odpravimo vse one napake in pomanjkljivosti, ki so nanj kvarno vplivale. Lanskega nastopa se je udeležilo približno 1000 mladincev, od katerih je 254 pristopilo v vrste komunistične mladine. Nedvomno je imel ta prvomajski nastop nadvse pozitiven uspeh in to kljub neizbežnim pomanjkljivostim in slabostim. Mladina je pokazala večji čut odgovornosti in discipline. Tudi iz organizacijskega vidika je bil nastop boljši od nastopov prejšnjih let.

Ne smemo pa prezreti nekaterih napak, ki jih je treba letos nujno odpraviti. Predvsem moramo omeniti, da so se začele priprave vaditeljev dokaj pozno, kar je oviralo redni potek vaj v posameznih sekcijah. Nekatere sekcije pa sploh niso poslale mladincev ozíroma mladink na tečaj za vaditelje. Kritizirati moramo pri tem mladino z Općin, ki se sploh ni pokazala pri vajah. Druge sekcije pa so se odločile za nastop šele v zadnjem trenutku. Zaradi pomanjkanja vaditeljev pa ni bilo mogoče ustreči njihovi želji.

Zaradi tega je letos zastaviti vse sile, da se tečajev za vaditelje udeleži večje število mladincev in mladink in to iz vseh mestnih, okoliških in podeželskih sekcij. Razen tega je treba tudi poskrbeti za pravočasen popis vseh telovadcev kakor tudi za redno zahajanje na vaje, ki bodo letos težje od lanskih.

Ko govorimo o prvomajskem telovadnem nastopu, ne smemo seveda prezreti vprašanja discipline, bodisi pri vajah kakor pri nastopu samem.

To je torej eno izmed vprašanj, ki ga bomo morali na kongresu ZKM tudi temeljito obravnavati v cilju, da odpravimo vse napake iz prejšnjih nastopov in da se obvežemo za čim boljši uspeh letošnjega prvomajskega telovadnega nastopa.

GINA ANTONAC

* * *

Mladi komunisti, ki so v raznih športnih krožkih in organizacijah, vodijo in vadijo mladinske skupine iz raznih panog športa, niso bili vedno kos svoji nalogi in se niso vedno zavedali svojega pravega poslanstva. Predvsem je zgrešeno mnenje nekaterih češ, da se med športniki ne sme govoriti o politiki. Ravno nasprotno, politično razpravljanje mladih komunistov med športniki, je ena izmed njihovih določenih nalog.

Mladi komunisti morajo prikazati drugim športnikom kakšne so dejanske nevarnosti,, ki še posebno danes grozijo pravilnemu razvoju ljudskega športa. Prikazati morajo, da je profesionizem ena izmed usodnih posledic postopnega upropaščenja športnega razvoja v vseh panogah. Temu je treba še prišteti dobičkaželjnost določenih krogov in elementov, ki se poslužujejo športa in njegovih ljubiteljev za navadne trgovske dobičkanosne kupčije. Sportnikom je nadalje prikazati potrebo borbe proti monopolizaciji športnih igrišč, telovadnic in drugih športnih naprav, ki morajo postati skupna last vseh športnikov.

Ta in druga vprašanja morajo obravnavati mladi komunisti v športnih krožkih in se postaviti na čelo borbe za njihovo uresničitev. S svojim dostojnim obnašanjem, zavestno športno disciplino in požrtvovalnostjo pa morajo biti mladi komunisti obenem vzgled vsem ostalim športnikom.

Dober predpogoj za razširitev in utrditev resničnega ljudskega športa, ki naj zajame čim širše množice mladine, pa so brez dvoma priprave za letošnji prvomajski telovadni nastop, kjer morajo biti mladi komunisti kot vedno v prvih vrstah.

LUCIANO MUGGIA

Iz diskusije na III. kongresu KP STO

(NADALJEVANJE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE NAŠEGA LISTA)

Diskusija k referatu tov. Šiškoviča

Ker je že veliko drugih tovarišev diskutiralo v splošni diskusiji o vprašanju naše borbe proti titovstvu, sta govorila na podlagi referata tov. Šiškoviča le dva tovariša: Skrk Albin in Postogna Giovanni.

Tovariš Skrk je podrobno analiziral pogoje, v katerih živijo jugoslovanski narodi po krivdi titofašistične tolpe, ki je spremenila Jugoslavijo v kolonijo tujega kapitala. Omenil je izkoriščanje, kateremu so podvrženi delovni ljudje, ravnanje klike z delavci in kmeti, teror in preganjanja ter vztrajnost in junaštvo naših ljudi, ki ječijo po zaporih in koncentracijskih taboriščih.

...tov. Postogna...

Tov. Postogna pa je orisal v nekaj besedah pogoje, v katerih živi slovensko, hrvaško in italijansko prebivalstvo cone B, popolno pomanjka vsake gotovosti, nečloveška pregan nja, nacionalno zatiranje, deporta in internacije, policijsko nasilje, u ri itd. Toda tudi v coni B nara organiziran odpor prebivalstva, ka remu stojijo na čelu komunisti. I godil se je primer, ko se je pre valstvo cele vasi oborožilo in šlo gozd, ker je bilo naveličano neneh ga titovskega terorja.

Oba tovariša sta poudarila, da treba napraviti veliko več v bo proti titovstvu ne samo v krajevn merilu, marveč tudi na mednarodn polju, ker imamo dolžnost, da k kretno pomagamo jugoslovanskim rodom v njihovi junaški borbi strmoglavljenje sedanjega jugoslov skega režima.

...tov. Crevatin...

Sekretar ZKM tovariš Crevatin krije delo VU in vseh reakcionar strank, s katerimi so hotele mlad pripraviti k mlačnosti ali jo celo praviti k molku. ZKM zbira mlad v borbi za mir, za njene gospodar in socialne interese, ona jo hoče vz jati v demokratičnem duhu. Mladi se bore proti titovstvu, čeprav še tako odločno in vztrajno.

ZKM je zbrala od svojega ustan nega kongresa 1800 mladincev in m dink. Nekoliko težje gre z našim del med dijaštvom, kjer je opaziti tudi sti privrženosti pokretu MSI. Skod va je tudi organizacijska nestalnost, vlada med nami. Naloge, ki stoje p nami so sledeče: kongres in sicer marca, zborovanje mladih delavk priprave za prvi maj.

Tovarišica Gabrijela Svara je del le par besedi, pa je s temi globoko nila vse navzoče. Omenila je, da je Križ s svojimi 1600 prebivalci vel žrtvoval za zmago demokratične m nad fašizmom in sicer je 50 ljudi p lo, 250 pa jih je bilo odgnanih v ta rišča. Izkazal se je tudi ob priliki solucije Informacijskega urada, ko bili titovski agenti poraženi na črti, kar je moral priznati sam b grajski radio. Vse to pa ni bilo slučajno, marveč je dokaz velike bezni, ki jo čutijo tovariši iz Sv. K ža do Sovjetske zveze in Boljševi partije, ta svetilnik, ki nam kaže p po kateri nam je hoditi zdaj in v lej.

...tov. Viola...

Tovariš Viola se dotakne borbe p fašizmu ter italijanskemu in slovens mu nacionalizmu, ki so jo vodili zgledu svojega rojaka, tovariša Ko rača. Omenja veliko delo, ki so ga mi izvršili, t. j. Ljudski dom, ki je nes njih ponos in o izgradnji kater niso hoteli titovci nikoli nič slišati nes ga imajo, po zaslugi velikih n rov 350 vaščanov; cenijo ga na o 3 milijone lir, dočim so titovci go rili, da bi bilo treba zanj potrošiti lih 42 milijonov!

Delegat sekcije z Grete govori o d ki so ga imeli z organizacijo celič komitejev, katerih ponekod ni l in je zato močno trpelo tudi delo mih celic. Sekcija si je postavila eno svojih glavnih nalog, zbiranje vih članov, kar bo dosegla s poživit kulturnega dela na Greti.

Po svoji lastni iniciativi so tudi o vali začasen odbor za postavitev n ljudske šole in občinskega otroš zabavišča, v katerem so zdaj tudi stopniki nekaterih drugih strank in di nepolitični ljudje.

Spričo titovskega razkrajevaln dela, ki sicer v zadnjem času ni t uspešno, pravi zastopnik celice, i mo precej nevšečnosti, ker sejejo tovci med nas dvom in nezaupa Postaviti se jim moramo po rob našo odkritosrčnostjo, poštenjem požrtvovanjem.

Težave se nam stavijo na pot t zaradi sistema izmen, ki ga im v ILVI, in ki nam ne dopušča, da zbrali na skupnem sestanku ves p tijski aktiv. Toda z dobro voljo bo premagali tudi to zapreko. Volitv kulturnem krožku so nam prinesle sporno večino. Vsi smo si edini v t da bomo dosegli cilj, ki smo si bili zastavili; borili se bomo še d za naso skupno dobro, proti titovs in imperializmu, za slovansko-itali sko bratstvo in mir.

...tov. Fon...

Tovariš Fon je poudaril, da je s cija pri Sv. Magdaleni zbrala pr štiritisoč podpisov za mir, da si vseh prebivalcev tam okrog sedem soč, kar pokaže kako zelo popul je naša Partija v tem delavskem o ju. To je prišlo do izraza tudi na litvah, kjer je zmagala Partija z solutno večino glasov, prav tako t v priliki februarske stavke in pri gradnji Ljudskega doma.

...tov. Grusovin

Tovariš Grusovin je dejal, da se od II. kongresa do danes položaj P tije v organizacijskem pogledu pri zelo izboljšal. Tudi same notranje mere v tovarni so boljše. Le odbor mir ne kaže v zadnjem času sk več znakov življenja. Sportni kro bi tudi moral nekoliko popraviti sv delovanje in ga razširiti, ne pa omejiti izključno le na nogomet. D mladine ni bilo preveč uspešno, kar vsekakor v zvezi s splošnim pom kanjem delavskega naraščaja v varni.

Precej aktivne smo se pokazali, daljuje tovariš Grusovin, v mesecu ska, ko smo bili zato celo nagraje dalje ob priliki izdajanja novih izk nic, kjer se je pokazalo, da smo marljivejši od preteklega leta. Z krinkavanjem titovcev še nismo kraju. Je še skupinica 5-6 delav med nami, okoli katere se suče ka trideset elementov, od katerih pa dva tovariša že spregledala in se sala v Enotne sindikate. Pozabiti, t ne smemo vprašanja dvojezičnosti in odločno spraviti nad vsak poizkus v ljavljanja nacionalne nestrpnosti.

Otvoritev III. kongresa KP STO

KAJ POMENJA TITOVSKA «SAMOSTOJNOST» TRSTA

Vprašanje Trsta v luči protikomunistične napadalnosti

V teh zadnjih dneh se je popolnoma potrdilo vse, kar že dve leti pravimo o barántanju s Tržaškim ozemljem in s Slovenci, Italijani in Hrvati, ki na tem ozemlju živijo. Imperialisti se z veliko naglico, kot smo že ugotovili v pretekli številki našega lista, pripravljajo na sprožitev vojne na Balkanu in že določajo Titu in njegovi vojni vlogo balkanskega Singmana Rija. Za njih je potrebno, da se čim prej in čim uspešneje odpravijo med Italijo in Jugoslavijo, med Jugoslavijo in Grčijo in med Jugoslavijo in Turčijo vsa sporna vprašanja, ki bi postavljala v nevarnost sklenitev sredozemskega napadalnega pakta v sklopu atlantske vojnohujskaške fronte.

Ni potrebno, da na tem mestu ugotavljamo, kako so titofašisti z ogabnim početjem proti grškim partizanom odpravili vse «spore» z grškimi monarhofašisti. O tem je dovolj, da govori Venizelos, ki se je javno zahvalil svojemu beograjskemu zavezniku. Na tem mestu je potrebno, da se dotaknemu tržaškega vprašanja, ki predstavlja glavno sporno točko med Titom in Italijo in ki jo skušajo na vsak način odpraviti, kot potrjujejo Titove in De Gasperijeve izjave o tem vprašanju.

Oboji pravijo, da «še ni prišel čas za dokončno ureditev vprašanja» in da je zato najboljše molčati, češ da bi postavljanje tega vprašanja skalilo prijateljske odnose med Italijo in Jugoslavijo, kar ni v interesu anglo-ameriških imperialistov in njihovih vojnih priprav. Toda tudi to ne odgovarja resnici. Tito in De Gasperi skrivata tudi v tem primeru svoj pravi namen ljudstvu Italije in Jugoslavije in predvsem pa najbolj prizadetim v tej umazani zadevi: Tržačanom. Ni res, da «še ni prišel čas za dokončno rešitev vprašanja» in da je zato treba «molčati, da se ne skalijo medsebojni odnosi». Čas je že prišel, imperialisti in njihovi beograjski ter rimski hlapci so že izvršili nesramno in ogabno kupčijo, so že določili usodo Tržaškega ozemlja, ki naj bi služil vojni, provokacijam, utrjevanju vojaških pozicij Tita in imperialistov na Balkanu. Barantanje so že sklenili, le v javnost ga niso še spravili, ker bi jim to prineslo obilico skrbi in preglavic.

Kdo nam dokazuje, da so nesramno kupčijo že odločili? Sami imperialisti, demokristjani in titofašisti. Se prav posebno pa titofašisti, ki so v tem poslednjem času vrgli v javnost geslo o «samostojnosti» Trsta, medtem ko po drugi strani zahtevajo od De Gasperia, naj v «imenu skupnih protikomunističnih in protisovjetskih ciljev» zamaši gobec tržaškim iredentistom, ki so do neke mere sprevideli, da so le manevrna množica nesramnih vojnih špekulacij.

Tržaški titofašisti se jezijo, ker «kominformisti nočejo sprejeti» njihovega gesla o «samostojnosti» področja A STO in o «normalizaciji ter demokratizaciji istega področja». Istočasno pa titovsko trobilo iz Zagreba «Vjesnik» se jezi nad tržaškimi iredentisti, ki skušajo «skaliti» prijateljske odnose med De Gasperijem in Titom. Zakaj naj bi moralo ljudstvo našega ozemlja sprejeti titovsko geslo o «samostojnosti» Trsta? Kaj pomenja «normalizacija in demokratizacija razmer» na področju A STO? Trst ne more biti samostojen, ako ne pride do popolne uveljavitve Mirovne pogodbe, umika vseh okupacijskih čet, do imenovanja guvernerja, do splošnih političnih volitev, ki naj omogočijo sestavo tržaškega parlamenta. Ali se moreta zahtevati «normalizacija in demokratizacija» razmer na področju A STO, ako se ne zahtevajo tudi «normalizacija, demokratizacija in samostojnost» cone B STO?

Titovci ne zahtevajo niti z najmanjšo besedo uveljavitve Mirovne pogodbe z Italijo, ker vedo, da bi to pomenilo umik anglo-ameriških in njihovih čet s Tržaškega. Oni pa nočejo, da bi se te čete umaknile, ker bi to pomenilo, da ne bi mogli dobivati posredne in neposredne pomoči od imperialistov, ko se bi izvršila velika vojna provokacija proti SZ in državam ljudske demokracije. Oni hočejo «samostojnost, normalizacijo in demokratizacijo razmer področja A STO» (cone B ne omenjajo, ker so si jo že itak priključili z odobrenjem imperialistov in De Gasperija) v današnjih pogojih življenja na tem področju, t. j. pod anglo-ameriško okupacijo. Oni hočejo torej obstoječe stanje. Mi pa vemo, da je v sedanjem stanju nemogoče govoriti o «samostojnosti», «normalizaciji in demokratizaciji», ker tega ne dopušča tuja vojaška okupacija, ki zasleduje cilj vojnih provokacij) in sprožitve nove vojne. To je mogoče le z uveljavitvijo Mirovne pogodbe.

Zato pa more zagrebški «Vjesnik» groziti De Gasperiju in mu reči, da «napad ZSSR ne preti samo Jugoslaviji, temveč tudi Italiji» in da «prav zato konvenira Italiji, da živi z Jugoslavijo v dobrih odnosih in da takšne odnose poglablja». Kar pomenja, da se morajo italijanski nacionalisti pokoriti sedanjemu obstoječemu stanju, ovreči vsako upanje o popolni priključitvi Trsta Italiji in delati v interesu protikomunizma, protisovjetizma in ameriških imperialistov.

Tega pa ne more dopuščati naše slovensko, italijansko in hrvaško ljudstvo. Odločno mora zavrniti to nesramno kupčijo v korist vojni in zahtevati spoštovanje Mirovne pogodbe, ki ga bo mogla rešiti pred gotovim poginom, pred titofašistično in anglo-ameriško okupacijo in bo mogla resnično osamosvojiti STO ter normalizirati in demokratizirati njegove notranje razmere.

SVETOZAR NOVAK

V GORIŠKI DELO POKRAJINI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA GORIŠKE IZDAJE «DELA»: GORICA, ULICA XXIV. MAGGIO ŠTEV. 18, PRVO NADSTROPJE, TELEFONSKA ŠTEV. 666.

OB OBLETNICI ROJSTVA TOV. JOSIPA SREBRNIČA

Slovenski in italijanski tovariši se spominjajo svojega velikega učitelja

V sredo se bomo vsi goriški komunisti, posebno pa še goriški Slovenci spomnili obletnice rojstva enega najodločnejših borcev za delavske in za slovenske narodne pravice v Julijski Krajini — pokojnega tovariša Srebrniča.

Jože Srebrnič se je rodil 28. februarja 1884. v Solkanu. Po končani gimnaziji v Gorici se je vpisal na pravno fakulteto v Gradcu, vendar je zaradi tesnih gmotnih razmer ni utegnil dokončati. Po vrnitvi iz Gradca se je popolnoma in za vse življenje posvetil delavskemu gibanju. V socialno demokratsko stranko se je vpisal že leta 1907. ter se je takoj začel tudi aktivno udejstvovati kot neumoren organizator in propagandist. Kot vojni ujetnik se je v Rusiji priključil boljševikom ter se boril za zmago Oktobrske revolucije.

Od 1919. leta dalje pa je v svoji domovini nadaljeval borbo za delavske pravice. Po ustanovitvi KPI je postal eden najvplivnejših njenih voditeljev na Primorskem. Leta 1924. je bil izvoljen za poslanca v rimskem parlamentu poleg 18 drugih komunistov iz Italije. Od ustanovitve «Dela» je bil njegov zvest dopisnik. Po razpustu parlamenta je bil konfiniran na Ustiki, od koder se je vrnil 1932. Zaradi ilegalnega delovanja je bil ponovno obsojen na 5 let konfinacije.

Z velikim navdušenjem se je vključil v narodno osvobodilno borbo ter kljub svojim letom hrabro prenašal vso njeno trdoto. Ko se je junija 1944. vračal iz Brd na osvobojeno ozemlje, je preminul v doslej še nepojasnjenih okoliščinah. S spremljevalci je dospel v čolnu do srede Soče ko jih naenkrat obsuje toča krogel, dasi ni bilo videti nikjer nobenega Nemca, Srebrnič in vsi kurirji so omahnili v deroče valove, tako da nihče od njih ne more več pričati. Za njegovo potovanje so vedeli le voditelji na pokrajinskem komiteju in pa oni, katerim so ti zaupali to skrivnost.

Srebrnič - dosleden internacionalist

«Ali še pomniš govor, ki ga je imel tov. Srebrnič na zborovanju Partije februarja na gori Sv. Gabrijela?»

Tako se je glasilo vprašanje, ki mi ga je stavil neki star tovariš iz Furlanije ob priliki najinega srečanja preteklo nedeljo. To vprašanje popolnoma potrjuje dejstvo, da spomin pokojnega tov. Srebrniča še živi. Živi in bo živel. Saj je pravilno, da živi in da se ohranja iz roda v rod. Tov. Srebrnič je tega vreden! Ob vprašanju, ki mi ga je stavil star tovariš, so moje misli poromale nekaj desetletij nazaj. Spomnil sem se leta 1919, spomnil takratne Socialistične stranke in poznejše Komunistične partije ter skupnega delovanja slovenskih in italijanskih tovarišev. In končno me to vprašanje starega Furlana sili, naj povem nekaj o Srebrniču, kar bo ostalo v spominu tudi mlajši generaciji, ki ga ni poznala.

Tov. Srebrnič je do podrobnosti obvladal marksistično teorijo. Osebno se je udeležil borb Velike oktobrske revolucije. Že tam si je pridobil mnogo izkušenj.

Oborožen z marksistično teorijo

Tovariš Srebrnič kot interniranec na otoku Lipari

in z izkušnjami, ki jih je doživel skupno s sovjetskimi tovariši, je delal, se boril med nami in za nas, pri tem pa nas je neprestano in požrtvovalno učil.

Tov. Srebrnič je bil silno delaven človek. Poleg študija in političnega dela je marljivo obdeloval svoj majhen vrtič v Solkanu, kjer je bil doma. Trdil je, da je mogoče le s praktičnim delom ohraniti pravo vez z delavstvom, (sam je bil namreč intelektualec), poznati njegove želje ter pravilno tolmačiti njegove pravične zahteve. Vselej je zelo rad kramljal z delavci in kmeti. Z njimi je bil vedno duhovno združen. Neprestano je priporočal tovarišem, naj pazijo, da bi Partija ne zašla od svojega prvotnega proletarskega značaja.

Tov. Srebrnič je bil po rodu Slovenec. Bil je ponosen na svoj narod. Toda istočasno je bil popoln internacionalist. V vsakem njegovem spisu je tolmačil globoko predanost internacionalizmu ter bratstvu med narodi na splošno, posebno pa je podpiral bratstvo med tu živečimi Slovenci in Italijani.

Ta njegova načelnost se ni niti za las spremenila za časa njegove konfinacije. V kratkih odmorih (če smemo tako imenovati obdobje med eno in drugo aretacijo) smo se o tem povsem lahko prepričali.

Nikoli ne bomo pozabili njegovih naukov, ki nam jih je dajal vsepovsod. Zlasti v spomin so nam razgovori, ki smo jih čestokrat imeli v njegovem vrtu ali pa ob bregovih Soče. Tako radi smo ga poslušali, da se nismo niti zmenili za nevarnosti, ki so nam pretile. Obiskovali smo ga in se z njim razgovarjali tudi tedaj, ko je bil pod strogim policijskim nadzorstvom in ko so mu bili karabinerji vedno za petami. Tedaj pa nas je vodil po ozkih stezicah po okoliških hribih in to s tako brzino, da so nas karabinerji komaj zasledovali.

Rodolfo Batti

VOJAŠKE POZIVNICE zadevajo na splošen odpor

Enotne demonstracije proti vojnim pripravam

GORICA — Nov val tako imenovanih «cartoline rosa» t. j. vojaških pozivnic je v zadnjem času zajel Goriško ter povzročil med tukajšnjim prebivalstvom mnogo ogorčenja. V glavnem dobivajo omenjene pozive bivši mornarji. Menda ni med njimi več nikogar, ki ni prejel poziva. Vsled velikega odpora proti tem pozivom je prišlo v nekaterih krajih do enotnih demonstracij v krajevnem merilu. Omembe vredni sta demonstraciji v Pierisu in v Turjaku, kjer so se zbrali v nedeljo na trgih vsi vpoklicani ter njihove družine. Sklenili so, da bodo vsi brez izjeme zavrnili pozive. Tudi vpoklicani iz Krmina in Romansa so skupno zavrnili pozive. Vrnili so jih «pošiljatelju», istočasno pa so uprizorili spontano demonstracijo proti vojni.

Tako so se tudi prebivalci goriške pokrajine pridružili enotni in spontani borbi, ki jo vodijo milijonske množice Italijanske republike proti sedanji vladi, ki dela na tem, da bi deželo ponovno pahnila v vojno ter jo spremenila v eno samo veliko grobišče ter v kup ruševin. Milijoni italijanskih demokratov si želijo miru in blagostanja, zavedajoč se, da bodo to dosegli le v miru in v bratskem sodelovanju z drugimi miroljubnimi narodi sveta. Zato pa vedno bolj narašča odpor proti De Gasperijevi ameriškim vojnim hujskačem in provokatorjem vdinjani vladi.

IZ SOVODENJ

G. brigadir dela proti ustavi

SOVODNJE — Ni sicer prvič, da pišemo o karabinerjih, ki službujejo v Sovodnjah. Nedavno tega smo pisali, kako je tukajšnji brigadir manevriral na nezakonit način, torej na način, ki je protiustaven. Pred nekaj dnevi pa je isti brigadir poklical na orožniško postajo tovariša Tomšiča, sekretarja tukajšnje sekcije KPI ter ga izpraševal o političnem delovanju P. na vasi.

Ponovno poudarjamo, da je tak način delovanja omenjenega gospoda brigadirja povsem nezakonit in protiustaven. Ustava namreč jamči popolno prostost v političnem ali strankarskem delovanju. Orožniki nimajo nobene pravice kontrolirati politične organizacije ali ustanove. In to naj si zapomni tudi gospod brigadir v Sovodnjah!

Se več, omenjenemu gospodu bi svetovali, naj bi se malo bolje seznanil z ustavo italijanske republike. Pomislil naj bi tudi, da je doba, ko so karabinerji lahko delali s civilisti kar so hoteli prenehala obstajati že ob zgodovinskih dogodkih na milanskem trgu Loreto. Pripominjamo pa, da si pridobljenih svoboščin ne bomo pustili iztrgati!

Se nekaj bi hoteli ob tej priliki omeniti. Medtem, ko se titovski agenti, ki so plačani od beograjske vlade, kretajo niti malo ovirani tudi tostran meje (seveda njim ne manjka propustnic!) ter poslužujoč se svobode vtihotapljajo denar čez mejo (in znani Kodermac je še vedno na zlati svobodi!!), se oblasti javne varnosti z veliko skrbjo zanimajo za delovanje naše Partije.

Sovodenjski brigadir se seveda ne vznemirja radi delovanja titovcev. Zakaj neki bi se, saj so postali zavezniki italijanske vlade. V znamenju tega zavezništva je prišel svojčas na obisk k titovcem v Sovodnje celo znani Almirante glavni sekretar MSI (neofašistov). Seveda «gliha vkup štrihá»!

„PRIMORSKI DNEVNIK" MISLI KOT DE GASPERI

Kje so cene padle?

Ce čitamo «Primorski dnevnik» z dne 14. t. m., se nam zdi kot bi čitali nekako poročilo gospoda De Gasperija. Škoda je le, da se nadebudni člankar ni podpisal. Zelo radi bi ga namreč vprašali, da bi nam povedal, kje so padle cene življenjskim potrebščinam. Vprašali bi ga, ne kot neverni Tomaži, temveč zato, da bi tudi mi sami šli v tiste trgovine in si nabavili stvari, ki jih rabimo in sicer po znižani ceni. Dnevno smo priča tarnanju gospodinj zaradi blaznega naraščanja cen. Priča smo veliki paniki, ki povsem upravičeno vlada med njimi. Seveda člankarji «Primorskega dnevnika» tega ne opažajo; tega ne vidijo in ne slišijo. Zato pa pišejo, da je zlasti v zadnjem času «panika že popustila in da so se cene rahlo znižale» . . .

To pisanje je v vsem popolnoma v skladu z izjavami De Gasperija,, ki pravi: «vlada je že za vse poskrbela in ni nobene nevarnosti, da bi se razmere poslabšale . . . . » «Primorski dnevnik» nadaljuje svoj članek v popolnem skladu z gornjimi De Gasperijevimi gesli. Takole piše: « . . . Negotovost, ki je zajela svet vsled agresivnih teženj Sovjetske zveze, korejska vojna in velike OBRAMBNE priprave ZDA so povzročile vojno psihozo. Vse to je privedlo do bojazni, da bo zmanjkalo potrebnih izdelkov in surovin». Nato pa nadaljuje: «Dvig cen so hoteli izkoristiti nekateri špekulanti, ki so se spomnili velikih dobičkov iz pretekle vojne . . .»

Iz vseh teh besed je jasno razvidno, da gospoda, ki je zbrana okrog «Primorskega dnevnika» misli, da je porasta cen kriva Sovjetska zveza in ne De Gasperijeva vlada; po logiki te gospode so draginje krivi le nekateri špekulanti in ne veliki monopolisti, ki pripravljajo novo vojno.

S tem sicer ne bomo trdili, da so pri dviganju cen popolnoma nedolžni špekulanti. Nasprotno, tudi ti so dali svoj doprinos v tej žalostni tekmi. Vendar pa so to le priveski, ki koncem koncev le nekoliko obremenjujejo stvar, dočim so glavni krivci predvsem veliki monopolisti, ki so obenem tudi najzagrizenejši vojni hujskači, v katerih jarmu je vprežena tudi De Gasperijeva vlada.

Lepa stvar bi bila, draga gospoda, ako bi v resnici naraščanju cen bila kriva le bojazen, da bo zmanjkalo potrebnih izdelkov in surovin! Toda v resnici ni tako. In morda ste tudi vi uverjeni, da ni tako; toda napisali ste tako ker vam je zmanjkalo drugih laži, s katerimi bi blatili Sovjetsko zvezo, z druge strani pa bi se dobrikali vašemu novemu zavezniku in prijatelju De Gasperiju. Zato pa vedite, da vašim očitnim lažem nihče ne verjame, saj jim v resnici verjeti ne more,

Rešili so mu življenje

Pred štirimi leti se je rodil v Križu pri Trstu mali Semec Miloš, sin delavca, zaposlenega v ladjedelnici v Trižiču. Na žalost se je pa rodil s srčno hibo, ki je ogrožala njegovo mlado življenje. Pred par meseci se je izvedelo, da je nujno potrebno operirati njegovo srce, ker bo sicer moral sigurno umreti zaradi zastrupljenja krvi. Toda to operacijo bi bilo treba izvršiti v Svici in bi stala več kot tri sto tisoč lir. Lahko si je zamisliti zaskrbljenost in bol staršev, ki niso videli nobene možnosti ozdravitve svojega malčka; kajti nikogar ni bilo, ki bi jim pomagal in dal denar na razpolago. Oblasti, ki trosijo milijarde za oborožitev, nimajo časa ne volje, da bi skrbele za mlada človeška bitja, ki jim je treba ohraniti življenje.

Tu se je v vsej svoji luči pokazalo dobro srce in razumevanje tistih, ki imajo najmanj možnosti. Notranja komisija CRDA je na predlog delavcev organizirala nabiralno akcijo in v enem mesecu je bila nabrana potrebna vsota. Tako je mogel oče malega Miloša odpeljati sina v Svico, kjer je bil nemudoma podvržen operaciji.

V tistih dneh so vsi delavci preživljali trenutke tesnobe in trenutke strahu. Vsi so bili v mislih ob malem Milošu, ki je preživljal odločilne trenutke svojega življenja. Končno je prišla vest, da je operacija uspela in da je mali Miloš rešen. Vsi delavci so se oddahnili. Obenem so pa spoznali, kako važna je ljudska solidarnost in koliko lahko stori.

Sedaj je mali Miloš postal otrok ladjedelnice, ker so res vsi prispevali za njegovo ozdravitev. Delovno ljudstvo bo še nadalje sledilo njegovemu razvoju, saj čuti da mu je ljudska solidarnost rešila življenje. Obenem se pa zaveda,, da se je treba trdo boriti za boljše in lepše življenje, kjer bodo otroci imeli vse, kar jim je potrebno, da bi se razvijali v zdravju in veselju in postali sposobni in vredni člani človeške družbe.

SLOVENSKI MLADINCI DISKUTIRAJO

PIPRAVE ZA II. KONGRES ZKM

Bliža se II. kongres Zveze komunistične mladine. Predkongresno delovanje se nagiba k svoji zaključni fazi. Komunistični mladinci se marljivo pripravljajo, ker hočejo napraviti vse, da bi njihov kongres dobro uspel. Do sedaj so komunistični mladinci v svoji predkongresni diskusiji razpravljali o najvažnejših problemih, ki skrbijo mladino, so analizirali pomanjkljivosti in napake ter si postavili naloge za bodoče delo.

V okrajih **Nabrežina, Opčine** in **Dolina** so že bili predkongresni plenumi, v katerih je prišla do izraza resnost, s katero se postavljajo vprašanja, je bila opaziti dobra udeležba pri diskusiji, kar je zelo pozitivno, kar nam dokazuje, kako so v tem poslednjem času napredovali vsi člani ZKM, od baze do vrha. Na vseh plenumih so izvolili delegate, ki bodo na kongresu zastopali želje in potrebe mladine vsake posamezne sekcije in bodo postavili naloge vsem komunističnim mladincem.

Na plenumu, ki je bil v **Saležu**, so komunistični mladinci poudarili delo, ki so ga izvršili za priprave na telovadni nastop, za širjenje «Dela» itd. Potem ko so plačali vso zaostalo članarino za leto 1950., so se obvezali, da bodo redno plačevali članarino za leto 1951.

V diskusiji, ki se je razvila po podanem poročilu, so se mladinci iz **Gropade** prav posebno zanimali za vprašanje delovnih mladincev, za delovne pogoje z ozirom na delovne pogodbe itd. in so sklenili ustanoviti odbor delovne mladine. Prav posebno jih moramo pohvaliti, ker so tako lepo in uspešno sodelovali na manifestaciji v Trebčah ob 30. obletnici ustanovitve Zveze komunistične mladine.

V **Podlonjerju** so prisotni mladinci prav posebno diskutirali vprašanje borbe za obrambo miru in proti imperialističnim vojnohujskaškim manevrom. Na tem plenumu so mladinci izvolili sekcijski komite ZKM in odločili, da bodo v kratkem organizirali kulturni večer.

Zelo pomembno je dejstvo, da so komunistični mladinci iz Podlonjerja pridobili 8 novih mladincev za ZKM, da bi tako na dostojen način prispevali k uspehom kongresa. Prav tako so se obvezali, da bodo pridobili osem novih mladincev. To bi moralo služiti za vzgled vsem ostalim sekcijam.

V **Ricmanjih** so komunistični mladinci na svojem plenumu poudarili, da je potrebna učinkovitejša in vztrajnejša borba proti titovskim izdajalcem, da se jih popolnoma razkrinka in obtoži pred prebivalstvom zaradi zločinov, ki so jih zagrešili proti narodom Jugoslavije in cone B. Zanimati se je v širšem obsegu za prosvetno ter športno delovanje. Obvezali so se, da bodo mobilizirali in pripravili število telovadcev, ki jih je določila športna komisija.

Mladinci **Sv. Barbare**, ki so ponosni, ker so v precejšnji meri sodelovali pri gradnji Ljudskega doma, so se obvezali, da bodo dvignili širjenje mladinskega demokratičnega tiska.

Prav tako so mladinci diskutirali v **Križu**, na **Skofijah**, v **Dolini**, **Medji vasi**, **Lonjerju** itd.

Komunistični mladinci, ki se zavedajo vloge ZKM, so si postavili določene naloge z obvezo, da bodo okrepili borbo demokratične mladine za obrambo njenih pravic, za mir in delo.

Boriti se moramo proti izkoriščanju, kateremu so podvržene mlade delavke.

18. MARCA BO
zborovanje delovnih mladink

Po sklepu stalnega odbora delovne mladine, ki se je sestal te dni, in po obvezi, ki je bila sprejeta na zborovanju delovne mladine, je za 18. marca sklicano zborovanje delovnih mladink, zaposlenih in brezposelnih.

Tega zborovanja se bodo morale udeležiti ter prinesti svojo živo besedo mlade delavke raznih tržaških industrijskih podjetij, šivilje, pletilje, urednice, brezposelne in dekleta kakršnega koli poklica ne glede na politično prepričanje in na sindikalno organizacijo, kateri pripada.

S tem zborovanjem bodo mladinke prikazale prebivalstvu in oblastem, katera so vprašanja, ki jih najbolj tarejo, prikazale jim bodo svoje življenjske in delovne razmere. Cas je že, da se mladinke zbude iz otrplosti, v kateri se nahajajo, ter da se bore, da bi pristojne oblasti upoštevale ter vsaj deloma uresničile njihove želje, da si ustvarijo družino in dom brez neprestane bojazni pred brezposelnostjo in bedo.

Cas bi že bil, da bi se ZVU, Delovni urad i. dr. pozanimali ter nadzirali malo bolj delodajalce ter da bi enkrat za vselej preprečili nečloveško izkoriščanje, kateremu so dnevno izpostavljena dekleta v raznih tovarnah, v krojačnicah itd., da bi onemogočili stalne zlorabe obstoječih sindikalnih zakonov in da bi se končno odločili izdati ukaz o splošni ureditvi vajeništva, ki ga preučujejo že osem mesecev.

Zato je potrebno, da se mlade delavke sestanejo v tovarni ter razpravljajo, katere so posebne zahteve in vprašanja njihovega dela, ki naj jih prinesejo na zborovanje. Isto velja za šivilje, brezposelne in za vse druge. Sestati se bodo morale zlasti še dekleta našega podeželja, ker so najbolj izkoriščane: prejemajo borno mezdo, pri tem pa morajo dnevno s prevoznim sredstvom v mesto, tako da si marsikdaj ne morejo privoščiti niti kosila.

Delovne mladinke in brezposelne! Pripravimo se dostojno na to zborovanje, da bi mogla iz njega vzrasti enotna akcija za izboljšanje sedanjih obupnih razmer.

Edda Gorella

VOJKO *in* CURIEL
borca za mir in svobodo

V teh zadnjih februarskih dneh, v katerih je ponovno zadonela po vsem svetu beseda miru in velikega zaupanja v mirotljubnost narodov tov. Stalina, voditelja in učitelja novega človeštva, in ko je s še večjo silo vzniknil v človeških srcih plamen borbenosti in prepričanja v zmago pravice in mirnega sožitja v svetu, proslavljamo na Tržaškem dva sinova naše zemlje, ki sta v težkih dneh II. svetovne vojne padla za srečnejšo bodočnost mladine in za mir med vsemi ljudmi.

Proslavljamo slovenskega junaka Janka Premrla - Vojka in italijanskega mladega velmoža Eugenia Curiela. Oba sta bila v borbi proti nacifašizmu, oba sta darovala življenje za velike in plemenite ideale svobode in miru.

Lik tov. Vojka služi danes tržaškim slovenskim mladincem za vzgled v njihovi borbi za mir in v njihovih naporih, da bi konkretno pomagali svojim jugoslovanskim bratom, ki že skoro šest let okušajo težko in zločinsko roko titovskih tolovajev, prodancev in agentov imperialistične vojne. Lik tov. Curiela služi tržaškim italijanskim mladincem za vzgled v borbi za obrambo svojega življenja in svoje bodočnosti pred imperialističnimi pijavkami, ki hočejo spremeniti svet v velikansko bojno polje, na katerem bi morala umirati mladina.

Oba, Vojko in Curiel služita za vzgled vsej naši mladini, služita za vzgled italijanski mladini sosednje republike, jugoslovanski mladini onstran meje. Vojko in Curiel sta padla pod fašističnimi svinčenkami. Oba sta bila mlada. Vse življenje je bilo pred njima. Curiel je bil eden izmed največjih učenjakov in znanstvenikov Italije. Vojko je postal eden izmed največjih in najpopularnejših partizanskih voditeljev Slovencev in prav posebno primorskih Slovencev. Nista padla zaman. Padla sta zato, da bi pokazala mladini, kako se je treba boriti, da se doseže lepše in srečnejše življenje v miru in blagostanju, v spravi in bratstvu. Njuna junaška smrt, Vojkova na primorskih bojnih poljanah, Curielova na položaju v enem izmed največjih italijanskih mest, v Milanu, je rodila veliko sadov. Vojska mladincev se je pomnožila in se vsakodnevno pomnožuje. Postaja nepregledna v sklopu nepremagljive vojske partizanov miru, ki je napovedala najplemenitejši boj zgodovine: boj za mir, boj za obstoj človeštva, boj za življenje našega mesta, vseh mest, vseh vasi, vseh dežel na svetu.

In slovenska ter italijanska mladina Tržaškega ozemlja se zaklinja da ne bo zapustila Vojkove in Curielove poti, da ne bo izdala njunih svetlih idealov, da bo v njunem imenu poslušala Stalinove besede miru in bratstva in da jih bo v njunem imenu uresničila skupno z vsemi mladinci sveta, skupno z italijanskimi in jugoslovanskimi mladinci v težki in neizprosni borbi proti vojnim hujskačem in imperialistom, njihovim titofašističnim in klerikalnim hlapcem, skupno z vsemi možmi in ženami sveta, v sklopu orjaškega boja na življenje in smrt, pod vodstvom Sovjetske zveze in njenega voditelja tov. Stalina.

Slava Vojku! Slava Curielu! Živel mir!

JANKO PREMRL - VOJKO

EUGENIO CURIEL

III. MLADINSKI festival bo v Berlinu

Dragi prijatelji! Mladinci vsega sveta!

SZDM in MZS vas vabita od 5. do 19. avgusta 1951. v Berlin na «III. mednarodni festival mladine in študentov, za mir».

Ta festival bo okrepil zvezo mladincev in mladink v borbi za obrambo miru ter utrdil kulturne stike med vsemi deželami.

Svetovni festivali so postali stalna tradicija mladine. Desettisoči mladinci številnih dežel sveta so se jih udeležili. V Pragi leta 1947. so bili predstavniki 71 dežel, v Budimpešti pa leta 1947. je bilo prisotnih 82 držav.

Dragi prijatelji!

Pripravljamo festival v trenutku, ko napenjajo vojni hujskači vse svoje sile, da bi sprožili novo svetovno vojno. Že sedaj divja vojna na Koreji in povzroča neizmerno gorje njenemu ljudstvu. Toda nevarnost vojne postaja še večja z oboroževanjem Nemčije in Japonske. Življenje vseh ljudi in kulturna dediščina človeštva sta v nevarnosti.

Vojna ni neizogibna!

Narodi sveta imajo dovolj moči, da ohranijo mir in da zaustavijo vse, ki hočejo postaviti v nevarnost naše življenje, okrniti naše sanje in uničiti našo bodočnost. 500 milijonov ljudi je podpisalo Stockholmski poziv

za prepoved atomske bombe.

II. Svetovni kongres partizanov miru je nadvse uspel zaradi podpore vseh narodov.

«Mir se ne čaka, pridobiti si ga moramo» Milijoni in milijoni ljudi, mladincev, mož in žena se pridružujejo partizanom miru. III. mladinski festival bomo posvetili veliki stvari miru.

Pozivamo vse ki jim je pri srcu mir, vse mladince ne glede na politično ali versko prepričanje, naj sodelujejo pri pripravah na festival.

Udeležba mladincev vsega sveta na Sportnih in kulturnih prireditvah, na srečanjih in sestankih med delegacijami vseh dežel bo napravila iz festivala močno manifestacijo prijateljstva, enotnosti in miru mladine. Dodala bo mladini novih moči v borbi za mir.

Dragi prijatelji, pripravljajte se na Festival!

Po tovarnah in šolah, po mestih, vaseh in posod ustanavljajte pripravljalne odbore! Organizirajte športne in kulturne prireditve, štejte in natečaje za najboljša umetniška in literarna dela, posvečena borbi za mir!

Dvignite vedno višje zastavo miru! Združite se pod geslom festivala: «Mladinci, združite se v borbi za mir, proti nevarnosti nove vojne!»

Naprej, k III. mednarodnemu festivalu mladine in študentov, za mir!

Izvršni odbor SZDM

DNEVNI RED kongresa ZKM

Izvršilni komite ZKM STO javlja vsem komunističnim mladincem da je bil II. Kongres ZKM iz tehničnih razlogov odgoden na 4. marca t. l.

Dnevni red II. kongresa Zveze komunistične mladine Svobodnega tržaškega ozemlja je naslednji:

1. izvolitev predsedstva kongresa;
2. izvolitev komisij;
3. borba in naloge Zveze komunistične mladine za mir, delo in srečnejšo ter veselejšo bodočnost mladine (poroča tov. Lino Krevatin, sekretar ZKM) in diskusija;
4. odobritev statuta ZKM;
5. zaključki in odobritev resolucij;
6. izvolitev Centralnega komiteja Zveze komunistične mladine STO.

Sovjetski mladi ljudje uživajo skrb države in ljudstva.

TITOVSKI BES
proti mladini iz Gropade

Dne 28. januarja so ob priliki 30. obletnice ustanovitve ZKM, mladi komunisti openskega okraja priredili v Trebčah svečan kulturni program ter tako častno praznovali svoj praznik. Pri kulturnem sporedu so sodelovali mladinci in mladinke iz raznih vasi; med temi so bile tudi mladinke iz Gropade, ki so se udeležile z lepo podano deklamacijo «Železna cesta». Mladinke iz Gropade so se že nekoliko dni pred nastopom skrbno pripravljale, pri tem niso pozabile povabiti vseh prijateljev in znancev. Vest se je takoj razširila in celo stare ženice so obljubljale mladinkam, da jih pridejo pogledat; za vaške titovce pa so mladinke postale «škrmati», za katere se ni vredno odpravljati v Trebče. Titovci so tako ostali prepričani, da bodo na dan prireditve Gropajci ostali doma in se bodo prireditve udeležili samo «škrmati». Na njihovo žalost pa se je poleg starih ženic udeležilo prireditve veliko število vaščanov, ki so bili s sporedom prav zadovoljni; posebno so pa pohvalili mladinke iz svoje vasi, ki so kakor vedno tudi sedaj ponovno pokazale svojo pridnost.

Jasno je, da je to še bolj razburjalo vaške titovce; zato so hoteli tudi oni seznaniti vaščane s svojo kulturno izobrazbo. Pokazali so jo nekoliko dni pozneje, ko je znana titovka Frančiška Kalc napadla na cesti mladinko Sonjo z besedami, ki se brez dvoma ne spodobijo ženi in materi. Nič čudnega, če si v Gropadi titovci še danes upajo napadati po cestah poštene ljudi, ker se nahaja ta vas ravno ob jugoslovanski meji in zaradi tega ima velika večina Gropajcev svoja polja onstran meje. To okoliščino so titovci vedno izrabljali, da bi zatrli vsako napredno delovanje mladih ljudi, tudi če je bilo kulturno. Dejstva nam dokazujejo, da so bile te njihove nakane zaman; kajti gropajska mladina se ne bo nikdar odpovedala napredni kulturi. Obratno! Danes obljublja svojim vaščanom, da jih bo kmalu presenetila z novim in lepšim nastopom.

Dne 28. januarja so ob priliki 30. obletnice ustanovitve ZKM, mladi komunisti openskega okraja priredili v Trebčah svečan kulturni program ter tako častno praznovali svoj praznik. Pri kulturnem sporedu so sodelovali mladinci in mladinke iz raznih vasi; med temi so bile tudi mladinke iz Gropade, ki so se udeležile z lepo podano deklamacijo «Železna cesta». Mladinke iz Gropade so se že nekoliko dni pred nastopom skrbno pripravljale, pri tem niso pozabile povabiti vseh prijateljev in znancev. Vest se je takoj razširila in celo stare ženice so obljubljale mladinkam, da jih pridejo pogledat; za vaške titovce pa so mladinke postale «škrmati», za katere se ni vredno odpravljati v Trebče. Titovci so tako ostali prepričani, da bodo na dan prireditve Gropajci ostali doma in se bodo prireditve udeležili samo «škrmati». Na njihovo žalost pa se je poleg starih ženic udeležilo prireditve veliko število vaščanov, ki so bili s sporedom prav zadovoljni; posebno so pa pohvalili mladinke iz svoje vasi, ki so kakor vedno tudi sedaj ponovno pokazale svojo pridnost.

Jasno je, da je to še bolj razburjalo vaške titovce; zato so hoteli tudi oni seznaniti vaščane s svojo kulturno izobrazbo. Pokazali so jo nekoliko dni pozneje, ko je znana titovka Frančiška Kalc napadla na cesti mladinko Sonjo z besedami, ki se brez dvoma ne spodobijo ženi in materi. Nič čudnega, če si v Gropadi titovci še danes upajo napadati po cestah poštene ljudi, ker se nahaja ta vas ravno ob jugoslovanski meji in zaradi tega ima velika večina Gropajcev svoja polja onstran meje. To okoliščino so titovci vedno izrabljali, da bi zatrli vsako napredno delovanje mladih ljudi, tudi če je bilo kulturno. Dejstva nam dokazujejo, da so bile te njihove nakane zaman; kajti gropajska mladina se ne bo nikdar odpovedala napredni kulturi. Obratno! Danes obljublja svojim vaščanom, da jih bo kmalu presenetila z novim in lepšim nastopom.

mogla k uspehu raznih nastopov tudi openska mladina. Razumljivo je, da terja kulturno delo pri nas veliko požrtvovalnosti s strani mladincev, kajti skoraj vsi so delavci, ki se šele po vsakodnevnem napornem delu zberejo v Prosvetnem domu, da bi se vadili. Vse težkoče morajo sami premostiti, kajti takozvana openska «inteligonca» jim pri tem prav nič ne pomaga, ker se je iz osebnih interesov povezala s titofašisti in se trudi, da bi oživela njihove mrtvorojene «prosvetne krožke». To oživljanje mrtvecev pa je seveda nemogoče, ker je že vsem znano, da je njihovo kulturno delo le krinka, za katero se prikriva hlapčevanje imperialistom.

Kljub vsem težkočam je naše prosvetno delo na visoki stopnji, za kar gre predvsem zahvala skupini aktivnih mladincev.

«Naša kri» in «Revizor» sta dokazala ne samo dobro voljo mladine, ki se hoče udeležiti kulturnega delovanja, marveč tudi njeno sposobnost. Ni prireditve, proslave, mladinske ali druge manifestacije, na kateri ne bi openska mladina pokazala svoje aktivnosti. Poleg dramske družine obstaja tudi orkester, v katerem sodelujejo mladinci. Openski mladinci ne ostajajo le na Opčinah, marveč zahajajo tudi v druge vasi, kjer doživljajo prav lepe uspehe.

Openski mladinec

K temu moramo še mi, uredniki «Mladinskega praporja» nekaj dodati: od openske mladine pričakujemo da se bo še nadalje izkazala kot do sedaj in da bo — to ji polagamo na srce — požrtvovalno in aktivno sodelovala pri novih igrah.

Borba mladine v svetu

PARIZ — Nadaljuje se po vsem svetu protestna akcija proti fašističnemu ukrepu francoskega notranjega ministra, ki je prepovedal SDZM. Pismo, ki ga je naslovilo tajništvo te organizacije francoskemu predsedniku Auriolu pravi, da je sama francoska vlada dne 7. II. 1946. povabila SDZM, naj prenese svoj stalni sedež v Pariz z obljubo, da ji bo šla vsestransko na roko. V tej luči je ukrep francoske vlade še ogabnejši in podlejši.

LONDON — Mr. Halo, laburistični poslanec Tochdala je neki delegaciji komunistične mladine dejal, da odločno nasprotuje ponovni oborožitvi Nemčije in da je sedanja vlada Velike Britanije odobrila načrt za obnovitev nemške napadalnosti pod pritiskom ZDA. Prav tako je laburistični poslanec F. Mosser, poslanec Tottenhama dejal, da se bo z vsemi svojimi močmi upiral ponovni oborožitvi Nemčije.

FRANCIJA — Mladinci Krščansko-delavske mladine in Zveze republikanske mladine iz Courneuva v Parizu so na skupnem sestanku odobrili resolucijo, ki obsoja ponovno oborožitev Nemčije. Prav tako so si postavili nalogo za delo med vojaki.

SVEDSKA — Svedski odbor SDZM je ostro obsodil in protestiral proti nedemokratičnemu in ilegalnemu postopku švedske vlade, ki je odbila dovoljenje za vstop na Svedsko delegatom Kitajske, Bolgarije, Romunije, Češkoslovaške, Madžarske in Nemške demokratične republike, ki bi se bili morali udeležiti seje Izvršnega odbora SZDM od 7. do 10. februarja.

NEZNOSNO STANJE V CONI B

Titovci sovražijo mladino

Opisati težave in razmere, katerim je podvržena mladina cone B v enem samem članku, je nekaj nemogočega. Ni dneva v katerem se ne bi zgodilo nekaj novega, kot so preganjanja, aretacije, zločini, ki jih izvršijo titovski krvniki proti istrski mladini.

Bo dovolj navesti nekaj takih primerov, da pokažemo, v kakšnih razmerah in teroru živi ta mladina.

Neko noč so v Škofijah okoli 2 ali 3 ponoči ti zločinci obkolili vas. Z metodami, ki so bile slične samo Hitlerjevim SS-ovcem so vdrli v hiše dvanajstih mladeničev, jih odvedli s seboj, ne da bi staršem razložili, za kaj se gre. Zaman so bile intervencije staršev teh dvanajst mladeničev pri jugoslovanskih okupacijskih oblastih. Vseh 12 so titovci poslali v daljnjo Bosno na prisilna dela.

Čez nekaj tednov so Titovi agenti razširili vest, da so odpeljani mladeniči zahajali v cono A na zabavo in se niso udeleževali tako imenovanega «prostovoljnega dela».

Nekaj mladeničev iz Ankarana in Bertokov, ki so se hoteli kopati pri Sv. Nikolaju ni smelo vstopiti v kopališče, ker niso imeli italijanskih lir. V Izoli so se med neko plesno prireditvijo nekateri oficirji jugoslovanske armije približali dvema mladeničema, ju drazili, nato pa pretepli. Enemu izmed obeh so oficirji razbili na glavi steklenico piva. Posledice: 15 dni bolnice. Prisotna milica ni intervenirala, da bi ustavila pretepače. Oni, ki se ne javijo na «prostovoljno» delo, nimajo pravice do življenjskih nakaznic in večkrat morajo zato v zapor. Dijaki morajo poleg plačanja taks podpisati pobotnico, s katero se obvežejo, da so po končanem študiju na razpolago oblasti, ki jih imajo namen poslati izven cone.

Če so težke razmere, v katerih živijo delavci, težje so še razmere mladine.

Za njo ne obstaja vajeništvo, ne strokovni tečaji, delati mora od 10 do 12 ur dnevno pod zverinskim izkoriščanjem, ne da bi bila zato plačana.

V Bujah v obrtnih delavnicah, v katerih še obstajajo, mora zaposlena mladina doseganti «normo» kot zahtevajo delodajalci, ne da bi pomislili o telesni sposobnosti in o tehničnem znanju delovne mladine. Ona se ne more obrniti na sindikalne organizme, ker bi jo takoj proglasili za «saboterko socialistične proizvodnje».

Lačna, izpostavljena vsakemu titovskemu terorju, mladina cone B čaka našo pomoč in našo oporo.

Bori se z lastnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago. Ne skriva svojega nasprotja do titovskega fašističnega režima, tako da je znani titofašist Benussi izjavil, da morajo člani titovske mladinske organizacije poznati tiste, ki nočejo Titovega režima in jih ovaditi UDBi.

Demokratična mladina cone A mora zato povečati borbo proti gnusnim titovskim agentom, razkrinkati jih in dokazati vsem njihova nesramna in zločinska dejanja v škodo mladine cone B.

SOLIDARNOST IN POMOČ KOLONIALNI MLADINI

OB 21. FEBRUARJU - DNEVU KOLONIALNE MLADINE

21. II. so proslavili mladi demokratje vsega sveta skupno z vsemi borci za mir tradicionalni dan solidarnosti z mladino, ki se bori proti kolonialnemu zatiranju in za svojo nacionalno neodvisnost.

Ta dan ni bil izbran kar slučajno, pač pa ima svoj zgodovinski pomen.

Tega dne leta 1946. se je namreč uprla indijska mornarica angleški vladi v Indiji in s tem jasno izrazila voljo po svobodi ljudstva, ki je bilo predmet najhujšega izkoriščanja že več kot 200 let.

Naslednjega leta se je vršila v Egiptu velika manifestacija, v kateri so zahtevali odhod angleških čet.

In tako se je v poznejših letih spominjala mladina vsega sveta pod vodstvom Svetovne Zveze Demokratične Mladine tega dne z velikimi manifestacijami za mladino kolonialnih dežel.

To leto je imela proslava poseben pomen, ker se je vršila v trenutku, v katerem anglo-ameriški imperialisti in njihovi hlapci, mrzlično pripravljajo tretji svetovni spopad in so celo že sprožili direkten napad v Koreji, nadaljujejo nesramno vojno v Viet-Namu in si utrjujejo svoje nove strateške postojanke v kolonialnih deželah.

Tega dne je mladina vsega sveta svečano zahtevala, da se uresničijo zgodovinske odločbe svetovnega kongresa miru v Varšavi, da se najde mirno rešitev v korejskem konfliktu ob sodelovanju zastopnikov korejskega ljudstva, da preneha ameriški poseg proti kitajskemu otoku Tajvanu (Formozi), da se jenjajo sovražnosti napram republiki Viet-Nama in da neha teroristično zatiralno postopanje proti kolonialnemu ljudstvu Malajske, Birmanije in Indonezije.

Ta dan bo lep doprinos k popularizaciji uspeha, ki ga bo imel III. svetovni mladinski festival za mir in ki se bo vršil od 5. do 19. avgusta.

Solidarnost mednarodnega mladinskega pokreta s kolonialno mladino je prišla prav posebno do izraza na dosedanjih Svetovnih mladinskih festivalih v Pragi in Budimpešti in bo s še večjo silo prišla do izraza na letošnjem Festivalu v Berlinu.

Openski mladinci in kultura

V okviru delovanja Prosvetnega društva «Opčine» je znatno pripo-

SLOVENSKA MLADINA GOVORI

Pavel Golia

Mi se zavedamo, kaj smo, in svoja gesla
izponedujemo vsak čas, povsod.
Usoda je pradede sem zanesla,
postali smo, ostali smo mejaši.
Od Jadrana do starodavnega zidu Kitaja
in do japonskih vod živi naš rod.

Brat nam je vsak, ki ščiti bedne,
preganjane, zatirane in male,
noseč v ponosni grudi nepregledne
zaklade naše internacionale.
Brat nam je vsak, ki dobro hoče,
gradi med narodi mostove,
razdira plote titočletne bedastoče
ter išče človeški skupnosti osnove.

Naj se pobrati s slednjim narodom sveta,
ki kakor mi Svobodi vse žrtvuje;
toda res z narodom, ne z diplomati
in takimi «magnati»
ki Jim je naše sončno čustvo tuje.

Po svoji lepi misli in omiki
prebijamo se hrabro in uporno v Kremelj
k zaščitniku vseh narodov in vseh ozemelj.

Nad vse spoštujemo besede matere, očeta
in kakor naša,
je steherna beseda sveta,
ki bratstvo vseh za vse razglaša;
a vsemu neizprosni boj krvavi,
kar blagovesti tej se zoperstavi.

Vsem narodom podajamo roko.
Kar se pisalo je in govorilo
v jezikih majhnih in velikih, kar se bo —
smisel je večen, ne število.

Slovenska zemlja — dragi rodni krov,
slovanska — naša strna očetnjava,
ves svet — ognjišče bratskih narodov!
To nam je vera, volja in postava.

TRGOVSKA AKADEMIJA IN IZGUBLJENE URE

Poldrugi mesec je v I. razredu Trgovske akademije odpadla ura slovenščine, ker si je profesor gospod Lenček, ki poučuje slovenščino, zlomil nogo in moral v bolnico. Nihče ni nadomestil profesorja in zgleda, da ni nihče niti mislil, da bi ga nadomestil. Vso odgovornost za to nosijo šolske oblasti, ki ne poskrbijo drugih profesorjev, ki bi lahko nadomestili odsotne.

Imamo pa še veliko drugih primerov. V drugem razredu Trgovske akademije so pri uri zgodovine morali izpustiti eno poglavje in razne druge paragrafe drugih poglavij. V prvem razredu iste šole je neko soboto profesor naročil, naj se dijaki do ponedeljka naučijo na pamet pesem «Turjaška Rozamunda». Da bomo razumeli, kako je bilo to nemogoče, naj omenimo, da v sobotah imajo dijaki pouk v popoldanskih urah, v ponedeljkih pa v jutranjih. Na ta način so imeli na razpolago le dan učenja.

Veliko ur slovenščine je do sedaj odpadlo. Od časa do časa pa odpadejo tudi druge ure. V poslednjem času pa so, n. pr. odpadle ure angleščine v II. b (13. II.), ura zgodovine v I. razredu (13. II.) in ura angleščine v I. razredu (14. II.) Pristojne šolske oblasti pa se sploh niso zmenile, da bi nadomestile odsotnega profesorja. Ura je odpadla in dijaki so šli domov.

Take neprijetnosti se niso dogajale niti v fašistični šoli Gentilija in Bottaia. In prav to dejstvo nam dokazuje, kako je slovenska šola izpostavljena nerednosti in zapostavljanju. Zato so dijaki in zlasti njihovi starši navelīčani tega stanja in zahtevajo, naj se le končno uredijo vse šolske zadeve, da bo slovenska šola izgledala šola, ne pa preizkusni kamen.

Kmečka mladina SZ gleda z zaupanjem na svoje življenje.

Mladinski organizator

Mnogokrat smo že govorili o tem, toda vsem mladim komunistom še ni jasno, kakšna je naloga odgovornega za nabiranje članarine. Zaradi tega je ZKM decembra lanskega leta sklicala konferenco upravnikov, na kateri se je razpravljalo o uspehih in pomanjkljivostih v nabiranju članarine za leto 1950.

Vsem mladim komunistom mora biti jasno, da ZKM ne dobiva nobenih podpor,ne od Titove klike niti ne od De Gasperijeve vlade. ZKM živi in deluje s prispevki, ki jih mesečno prejema od svojih članov. To nam mora biti v pobudo posebno sedaj, ko se pripravljamo na svoj II. kongres.

Geslo vseh odgovornih za nabiranje članarine naj bo: Do kongresa moramo doseči 100 odstotni uspeh v nabiranju članarine za mesec januar in februar 1951.

Vseljudsko bistvo sovjetskega športa

V Trstu je malo znan sovjetski šport njegove orientacije, razvoj in perspektive za bodočnost. Zato bo ta kratek opis sovjetskega športa koristen onim, ki priznavajo važnost športva v moderni družbi, kajti čestokrat se dogaja, da se o neki stvari sodi, ne da bi se je poznalo.

Ko se je v letu 1945 proti vsakem pričakovanju zmagovito zaključila turneja Dinama po Angliji, ki je bila označena kot «atomska bomba športa», in je neki angleški dopisnik rekel kapetanu sovjetske ekipe: — Povejte nam tajno vaših sovjetskih igralcev, — so mu vsi sovjetskih igralci enoglasno odgovorili: — Mi nimamo skrivnosti. V resnici ne obstaja nobena skrivnost, marveč le zelo resna priprava: splošna fizična priprava, praktična v atletiki, posebno pa v teku. Predvsem pa ni trgovskih špekulacij. S tem ni rečeno, da v ZSSR ni zanimanja in navdušenja, tudi sovjetski ljudje imajo svoje miljence v športu. Imena kot Fedotov, Vsevolod in druga sa popularna po vsej Sovjetski zvezi. Popolnoma pa sta neznana profesionalizem in špekulacija, ki sta se pri nas tako sramotno razvila.

V Sovjetski zvezi šport ne predstavlja vira posebnih dobičkov, igralci se po končanem tekmovanju vrnejo na svoje vsakdanje delo v tovarne, urade ali na polja in spet zavzamejo svoje mesto v proizvodnji. Vsak športnik dela na določenem področju proizvodnje in kot vsak drugi državljan prejema normalno plačilo.

Druga značilnost sovjetskega športa je ta, da je vsem pristopen. Vsak sovjetski državljan se lahko bavi s športom ki mu najbolj ugaja. Nogomet, plavanje, lahka atletika, smučanje in rokoborba predstavljajo pet velikih športnih odsekov, ki privlačujejo sovjetske množice. V letu 1945 na primer, v prvem letu po strašni vojni, je bilo v nogometnih društvih vpisanih 180 tisoč novih članov, ki so se pridružili 200 tisočem iz leta 1938. Prvenstvo se igra v raznih serijah, od katerih je glavna serija «A», v kateri tekmuje 12 nogometnih čet, druga serija šteje pa 26 čet. Leta 1945 je bila prvič odigrana turneja za pokal ZSSR ter za prvenstvo mlajših do 16. leta starosti, ki so v Sovjetski zvezi zelo številni in jih imenujejo «rezerve dela». Najboljša sovjetska nogometna ekipa je sedaj četa Rdeče armade, ki ima svojega tekmeca na tehnični liniji v Dinamu iz Tbilissa. Najbolj napeta pa je še vedno borba med ekipama Rdeče armade in moskovskega Dinama.

Vzemimo sedaj primer rokoborbe, ki je tipičen za stare dežele športa, kot sta Anglija in Amerika. V teh deželah, a tudi v Italiji, predstavlja ta šport ogromno organizacijo za pridobivanje denarja in nima nič skupnega s pravim športom. Atleti so podvrženi izkoriščanju organizatorjev srečanj; to nam jasno dokazuje primer Mitrija, ki je vsem znan. V sovjetskem športnem življenju pa ni finančne špekulacije, zato tudi takšne grdobije odpadejo in se tudi ta šport razvija na podlagi amaterstva in edini zaslužek rokoborca je pošteno pridobljena zmaga na ringu. Prizori divjaškega razmesarjenja, ki jih nudi rokoborba v kapitalističnih državah so v ZSSR neznani. Sovjetski rokoborec, ki se želi pomeriti na ringu mora biti fizično popolnoma sposoben in se vedno srečuje z nasprotnikom enake teže. Ce je atlet že v prvi rundi ranjen, ne more nadaljevati tekmovanja. S tem so popolnoma onemogočeni smrtni primeri na ringu, kot se je zgodilo z bednim Sonni Boy Westom v Square Gardenu.

Sovjetski šport je torej zdrav in poln življenja. Njegove množične amaterske značilnosti in številni svetovni prvaki ga popolnoma razlikujejo od športa ostalih kapitalističnih dežel. Sovjetski šport živi in se razvija v bratskem sožitju med narodi.

MUG.

Ena izmed silovitih akcij na tradicionalni tekmi med Dinamom in CDKA.

Š. D. «Glinščica» (Rozandra)

V slovenski okolici imamo veliko vasi, v katerih se gojijo razne športne panoge in v katerih se mladina zelo aktivno udeležuje športnega delovanja. V današnji številki nameravamo pregledati delovanje in napredek športnega društva «Glinščica» (Rozandra) iz Boljunca.

To društvo se je ustanovilo leta 1948. po želji in zahvaljujoč se požrtvovalnosti tamkajšnjih ljubiteljev športa. Že takoj po ustanovitvi je vstopilo z nogometno četo v takratno prvenstvo I. kategorije, ki ga je organizirala ZDTV. Ob zaključku tega prvenstva so športniki iz Boljunca lahko s ponosom gledali na svoje nogometaše, ki so si priborili drugo mesto in so tako stopili v prvenstvo cone. Toda Boljunčani se niso ustavili pri tem in se niso zadovoljili s temi uspehi. Tako smo videli, da so se nogometaši «Glinščice» tako dobro odrezali v prvenstvu cone v l. 1949-1950, da so v tej sezoni postali prvaki cone. Ti lepi uspehi so omogočili vstop nogometne čete Š. D. «Glinščica» v najvišjo nogometno kategorijo ZDTV, t. j. v prvenstvo STO.

Iz vsega tega je razvidno, da se Boljunčani napredovali iz leta v leto in da so vedno imeli prav lepe uspehe, ki jih je v precejšnji meri pripisati požrtvovalnemu delovanju nekaterih mladincev, kot so Antonini, Zerjal, Umek in drugi, ki tvorijo jedro nogometašev.

To športno društvo je imelo tudi veliko težav in ovir v svojem delovanju. Ne smemo pa pozabiti, da ima Š. D. «Glinščica» še veliko možnosti za vsestranski razvoj. Predvsem bi lahko postavilo i moško i žensko ekipo košarkarjev; prav tako tudi ekipo odbojkašev. Zato naj se zanimajo voditelji in člani društva, ki bodo imeli veliko uspeha med boljunsko mladino, ki zelo rade volje goji šport in se z veseljem udeležuje športnih prireditev.

Nogometna četa Š. D. 'Glinščica, (Rozandra) iz Boljunca.

Š. D. «Nabrežina»

Sportno društvo «Nabrežina» je eno izmed ustanoviteljev Zveze društev za telesno vzgojo, ker že od leta 1945. deluje v njenem okviru. Če pregledamo delovanje tega društva, bomo videli, da je v teh letih imelo veliko uspehov in je želo precejšnje priznanje v vseh športnih panogah. Najboljši dokaz teh uspehov in priznanj so razni pokali, ki jih je športno društvo «Nabrežina» prejelo na raznih športnih prireditvah, naj bo to v lahki atletiki, v nogometu in celo v balincanju. Sportno društvo «Nabrežina» je tudi eno izmed najaktivnejših v prirejanju športnih tekem v okviru Zveze društev. Že leta 1945. je bila nogometna četa «Nabrežine» v najvišji kategoriji. Takrat je še sodelovala z najboljšimi moštvi Istre v prvenstvu Julijske krajine. Kljub temu da je od takrat poteklo mnogo časa, je «Nabrežina» še vedno med najboljšimi četami nogometnega prvenstva STO.

Prav tako ima športno društvo «Nabrežina» dobro lahkoatletsko ekipo, ki je žela veliko uspehov v teku svojega obstoja. Duša vsega tega priznanega in lepega športnega delovanja je vedno Danilo Mihelič, ki je zaradi svoje požrtvovalnosti vreden pohvale.

Š. B.

VSI ZA I. MAJ

Tudi letos bo demokratična mladina našega ozemlja proslavila Prvi maj z telovadnim nastopom, ki bo na stadionu pri Sv. Soboti.

Gotovo še ni nihče pozabil na nastop in na lep uspeh, ki so ga naši telovadci dosegli lani in na navdušenje starejših, ki so sledili telovadnim vajam.

Letos mora biti spored še obširnejši in bogatejši. Vaje za telovadni nastop so že pripravljene, zato vabimo vse vaditelje, da se čimprej lotijo dela.

Vaje se vršijo vsak petek v PD «Kraljič» od 19. do 20.30 ure.

Mladinci in mladinke ne odlašajte, udeležite se jih!

Učimo se telovadne vaje!

Vsako leto tržaška demokratična mladina praznuje 1. maj s telovadnimi nastopi. Kdor koli je imel srečo prisostvovati njenim nastopom na štadionu pri Sv. Soboti in njenih sprevodov po mestnih ulicah, hrani v svojem srcu vtis lepote in sile. Mladinski telovadni nastop ob 1. maju je postal pri nas lepa tradicija, ki jo moramo nadaljevati in izboljšati. Cas je torej, da se vaditelji in telovadci resno lotijo vaj. In to v mestu in na podeželju.

Prav posebno po vaseh bi morali čim prej začeti z vajami, ker bodo mladinci prav kmalu zaposleni na polju in zaradi tega ne bodo imeli dovolj časa.

Ako ne začnejo že sedaj, se bo zgodilo kot prejšnja leta: primanjkovalo bo vaditeljev ali pa se bodo mladinci javili na vaje šele zadnji teden. Zaradi tega pa je lani veliko število sekcij ni udeležilo nastopa.

Ne bi bilo odpustljivo, ako nastop ne bi bopolnoma uspel zaradi brezbrižnosti mladincev. Poudariti moramo tudi, da so letošnje vaje nekoliko težje od lanskoletnih, in to pa je treba nekaj več marljivosti in učenja.

Telovadna komisija ima pred vsem nalogo mobilizirati vse krožke demokrate našega ozemlja, tako da se bodo udeležili nastopa in se bodo nanj temeljito pripravili.

Do sedaj so se nasledaje sekcije obvezale, da bodo mobilizirale sledenje število mladincev.

Križ 60 - Sv. Ivan 30 - Zavlje 25 - Božiči 15 - Cerej 20 - Sv. Rok 10 - Rinaldi 70 - Nabrežina 30 - Hrvatini 20 - Griža 15 - Sv. Ana 60 - Općine 30 - Sv. Barbara 25 - Elerji 10 - Kolonkovec 70 - Trebče 30 - Škofije 20 - Barisoni 10 - Škedenj 50 - Dolina 30 - Sv. Alojz 13 - Farnei 10 - Center 50 - Ricmanje 30 - Barkovlje 15 - Plavje 5 - Prosek-Kontovel 50 - VOM 30 - Greta 10 - Vel. Repen 8 - Dugolin 30 - Kolonja 20 - Medjavas 10 - Gabrovec 5 - Sv. Vid 40 - Školjet 20 - Prečnik 10 - Trnovica 6 - Tomažič 40 - Mitnica 20 - Sempolaj 15 - Bazovica 6 - Milje 40 - Cebulec 20 - Praprot 10 - Briščiki 8 - Zg. Kolonja 30 - Salež 25 - Samatorca 15 - Piščanci 5 - Rocol 45 - Sv. Cerovlje 20 - Mali Repen 10 - Gropada 8 - Dacio 30 - Boljunec 25 - Padriče - 15 - Boršt 5 - Podlonjer 30 - Lazaret 25 - Mačkovlje 10 - Konkonel 5 - - Lonjer 30 - Campore 25 - Domio 10 - Bane 5.

Krokar in lisjak

JOSIP STRITAR

Kos sira prinese krokar na hrast,
ki ga je kje bil z okna ukradel.
Lisjak se priplazi: «O sirček, o slast!
Ko bi mu iz kljuna v moj gobček padel!

Oj ptica najlepša, kar svet jih ima,
kako se sveti to perje tvoje!
Le škoda, da krokar peti ne zna,
ti tudi, menim, le krokaš po svoje.

Da lep je kakor perje tvoj glas,
vse hvale bi bil in časti nam vreden;
vse bi te slavilo, mesto in vas,
kralj ptičev bi bil in drug nobeden.»

Crně si misli, te hvale vesel:
Poskusimo malo, kako bi se pelo!
Kra, kra! je lepo na vse grlo zapel —
Sir pade iz kljuna priliznjencu v žrelo.

KITAJSKA

(Članek Stanka Kralja)

Verjetno, da večkrat slišite govoriti o Kitajski. To je velika država v Aziji. Vseh Kitajcev pa je nad 500 miljonov. Torej je to država z največjim številom prebivalstva.

In v tej veliki deželi je do nedavnega vladala velika beda. Nekateri ljudje so bili silno bogati, ogromna večina ljudi pa je bila silno, silno siromašna. Ljudje so umirali od lakote. Da bi se vsaj nekoliko opomogli so kitajski roditelji čestokrat prodali celo nekaj svojih otrok. Te so kupili bogataši. Kupljene otroke so imeli za sužnje.

Bogatim Kitajcem se je pa dobro godilo. Kaj radi so se vozili na izlete. Vozili so se v udobnem ročnem vozičku imenovanem «rikša». Rikšo je vlekel kupljeni suženj, medtem, ko je živina ležala v hlevih.

Ljudska vojska, ki se je toliko let borila za svobodo pod vodstvom velikega Maocetunga je s svojo zmago napravila konec nesrečnemu izkoriščanju. Danes so tudi na Kitajskem vsi ljudje enaki. Vsi imajo enake pravice Otrok pa ne sme nihče ne prodajati in ne kupovati.

Mladi igralci iz Padrič igrajo «Mucin dom».

Ribničan in Gorenjec

FRAN LEVSTIK

(Ribnica je večji trg na Dolenjskem v Jugoslaviji. Tamkajšnji prebivalci že stoletja izdelujejo takoimenovano «suho robo» t. j. zemljeno posodo, leseno posodo in orodje, sita, grablje in dr. S to «suho robo» so v prejšnjih časih prehodili mnogo sveta. Ker so bili siromašni so se oholi ljudje iz njih norčevali. Evo kako nam opisuje neki dogodek naš veliki pisatelj Fran Levstik).

Gorenjec je oral pri nekem mostu, a Ribničan je šel po cesti z vozom samih loncev. Ko pride Ribničan blizu, jame Gorenjec vikati: «Od sebe, plavec! Tudi ti imaš pamet, a Ribničan je nima».

V tem stopi Ribničan na most in požene konja preko mosta, a sam začne klicati na pomaganje: «Joj meni do Boga! Kaj hočem zdaj?»

Ko Gorenjec to sliši, mahoma ustavi voli ter steče k njemu: «Kaj ti je, Ribničan? Preteto ne bodi?»

«Joj meni, odšel je voz, a jaz sem ostal tokraj vode!»

«Pojdi, priklada, tudi ti za konji!»

«Ne smem, gospodar, za živo glavo ne»

«Pojdi, neumen ne bodi! Zakaj ne smeš preiti mosta, koder hodi svet in živina?»

Ribničan nikakor noče, nego kriči in toži dalje.

Tedaj reče Gorenjec: Kaj mi daš, da te prenesem jaz na hrbtu?»

«A kaj bi rad, gospodar?»

«Daj mi deset grošev.»

«Bog daj srečo!»

Gorenjec uprti Ribničana ter prenese preko mosta; a ko ga spusti na oni strani, jame se Ribničan tipati po vsem telesu: «Nimam, jerhavec, niti krajcarja.

A Gorenjec: «Kako nimaš, pasja dlaka! Zakaj lažeš? Pojdi spet na hrbet!»

Ribničan zopet zajezdi Gorenjca, ga še enkrat prenese preko mosta nazaj in ga zopet vrže na zemljo tam, kjer ga je bil pobral: «Pogini tu, če nimaš, da bi plačal!» in odide k svojemu plugu ter začne orati.

A Ribničan steče preko mosta in zavpije: «Gorenjec, preklinjač! Ali vidiš, kako ima tudi tvoji plavec pamet, a Ribničan je nima; zato te je dvakrat prejezdil po mostu!»

Listnica urednika

Naši orli bralci se vedno pogosteje oglašajo. V svojih pismih mi poročajo, da berejo «Mladi rod» s pravim užitkom. Tožijo le, da je škoda, da ne izide vsak teden. No, tudi do tega bomo prišli. Slovenski pregovor pravi: «Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača». Torej po malem, a gotovo naprej!

Ta teden objavljamo članćič o Kitajski, ki ga je spisal mladi Stanko Kralj. Ostale dopise in pesmice pa bomo objavili pozneje. Priporočam se tudi za naprej. Posebno vesel bi bil dopisov, ki bi poročali o življenju v šolah. Ali mi boste napravili to veselje?

Vas pozdravlja vaš

UREDNIK STRIC VANEK

UGANKE

Zid je visok 1,90 m. Vsak dan napravi polž od jutra do večera 35 cm dolgo pot navzgor, čez noč pa zleze navzdol za 15 cm. Drugi dan zopet nadaljuje svojo strmo pot po zidu. Koliko dni je potreboval, da je prilezel do vrha in se odpočil na cilju? Katerega dne je prišel na vrh, še se je odpravil na pot v ponedeljek zjutraj?

8. *Z a podgane lovim in miši,*
z e otroku pretim, ki ne sliši,
z o sem gost v siromakovi hiši,
z u pa norčavosti čas zapiši!

(Josip Stritar)

Rešitev ugank iz prejšnje številke: St. 6 = šivanka, št. 7 = goreča sveča in čebela.

27. februarja 1951 — Priloga «DELA» — štev. 4.

Pregovori

1. — KAR UTEGNES STORITI DANES, NE ODLAŠAJ ZA JUTRI!
2. — BOLJA JE PAMET, KAKOR ZAMET!
3. — KAR SE FANTE NAUCI, TO SE STARČEK RAD STORI!

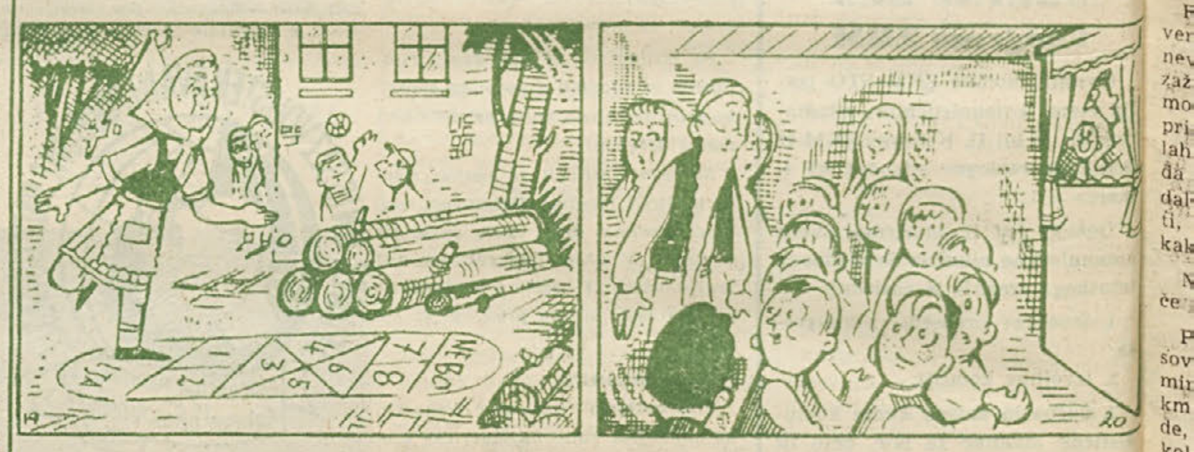

Petja in Marusja sta tri ure zaman iskala po vsem mestu ostala dva tovariša v nesreči. Končno sta prišla na notranje dvorišče velikanske hiše. Za drvarnico sta zagledala staro ženico, ki je skakala po eni nogi kot otroci. Na asfaltna tla si je zarisala igro «Nebo in zemlja», položila v prvi predel kamenček in ga tako skakaje potiskala do zadnjega.

Vsa presrečna planeta Petja in Marusja k starki ter jo vprašata, ali ni morda tudi ona učenka.

«Da, jaz sem — odvrne veselo starka — učenka tretjega razreda, Nadenjka Sokolova».

Spotoma so povedali vsak svojo zgodbo, kako so se spremenili v starce ter so morali zapustiti svoj dom. Prijeli so se za roke ter odšli iskat četrtega ostarelega tovariša.

Toda, kot da bi se udri v tla, nikjer ga ni bilo. Prebredli so vsa dvorišča, mestne parke in otroška igrišča; pregledali so vsa otroška kina, obiskali otroška gledališča. Toda četrtega starca niso mogli izslediti nikjer.

Tedaj zakriči Marusja: «Poglejte! Poglejte!» Petja in Nadenjka se ozreta ter zagledata starca, ki čepi na odbijaču mimo njih drvečega tramvaja ter si veselo žvižga.

Vsi trije so takoj preudarili, da ni pravi starec, temveč učenec. Zato so mu začeli mahati ter mu kričati, naj jih počaka. Toda starec se ni zmenil za njihova vabila

Ceprav so bili vsi trije zmučeni od celodnevnega tavanja po mestu, so začeli teči za tramvajem, da jim je sape zmanjkovalo.

Končno se je moral tramvaj ustaviti pri železniškem prelazu, ker so bile zapornice spuščene. S poslednjimi silami in skoro brez sape so dotekli naši trije učenci tramvaj ter vprašali starca na odbijaču, da li ni morda šolar.

«Seveda, jaz sem Vasja Zajcev — odvrne ves začuden — učenec drugega razreda». Ko mu na kratko razlože, kako hočejo zopet dobiti svojo mladost, stopi Vasja na tla ter se jim pridruži.

Da ne bi po nepotrebnem izgubljali čas, so vstopili v tramvaj. V njem je sedelo več šolarjev, med njimi celo nekaj njihovih součencev. Cim so zagledali štiri starce, so učenci vljudno vstali ter jim ponudili svoje sedeže. Naši znanci so zardeli od zadrege ter se niso hoteli vsesti. A otroci so sili vanje: «Dedek, babica, vsedite se. Gotovo ste trudni, ko ste toliko delali vse življenje. Spodobi se, da počivate na stara letaa.

Starce je bilo zaradi teh besed sram, da niso vedeli kam pogledati. K sreči je tramvaj dospel do zadnje postaje pri gozdu, kjer so izstopili.

V gozdu pa jih je čakala nova nesreča. Zgrešili so v temi stezo ter utrujeni tavali po goščavi. Spotikali so se ob korenine dreves, padali in se pobirali, a poti niso našli. (Se nadaljuje)

Za pouk in kratek čas

UGANKE

5. *Kdor me dela, me noče. Kdor me nosi, me ne obdrži. Kdor me kupi, me ne potrebuje. In kdor me ima, ne ve za to.*

6. *Slepec vidi zajca, kruljavec ga ujame, nagec pa ga v nedrje vtakne. Kaj je to?*

7. *Z b neprijeten sem gospodu in kmetu,*
se z z gospoduje vsemu svetu.

(Josip Stritar)

8. *Nimam glave, nimam repa,*
v sebi nimam nič kosti,
koža moja gladka, lepa
polna znotraj je krvi.

(Josip Stritar)

Rešitev ugank in nalog iz prve številke «Mladinskega praporа».

Rešitev naloge grškega matematika Evklida se glasi: Osel je nesel pet vreč, mula pa sedem.

Podatki iz Diofantovega življenja:

Deček je nehal biti s 14 leti, pri 21 letih mu je zrasla brada. Oženil se je s 33 leti in dobil sina, ko mu je bilo 38 let. V starosti 84 let je umrl in preživel za 4 leta svojega sina, ki je umrl v starosti 42 let.

Rešitev ugank:

1. Ker je noč vmes. - 2. Z n. - 3. Voda, ker goni celo mline in ustvarja elektriko. - 4. Sneg.

* * *

Koliko star je fant?

Nekega prebrisanega fanta vprašajo, koliko je star. Fant odgovori: «Če bi bilo število mojih let 16krat večje, kakor je njihovo dvojno število, bi bil toliko star, kakor moj oče». «In koliko je star tvoj oče?» ga vprašajo nadalje. «Štirideset let». Priznati je treba, da je fant za svoja leta zelo brihten. Pa zdaj ti povej, koliko je star fant?

* * *

Cudno računstvo

Ali veš, da je polovica od devet štiri, polovica od enajst šest, polovica od dvanajst sedem in od trinajst osem?

* * *

Koliko je bilo kosov?

Kosi so se spravili na sosedovo črešnjo. Sosed je ustrelil s strašilno pištolo in polovica kosov je odletela. Eden pa se je vrnil, ko se mu je zdela nevarnost mimo. Zdaj pa je bilo na črešnji prav toliko kosov kakor prej.

Koliko kosov je bilo sprva na črešnji?

* * *

Pravilna ureditev števil k magičnega kvadrata iz prejšnje številke je:

11	13	17	19
13	19	11	17
17	11	19	13
19	17	13	11

OB 33. OBLETNICI USTANOVITVE SOVJETSKE ARMADE

RDEČA VOJSKA PREDSTAVLJA neizpodbiten činitelj miru

Od svoje ustanovitve je bila sovjetska delavsko-kmečka vojska organ obrambe revolucionarnih pridobitev in ni nikoli napadla drugih narodov

23. t.m. je poteklo triintrideset let od dneva, ko so delavsko-kmečki revolucionarni oddelki potolkli in zaustavili pri Narvi in Pskovu prodirajoče in do zob oborožene nemške čete, ki so skušale izrabiti notranje težkoče mlade sovjetske republike, jo zasesti in obnoviti v njej kapitalistični režim.

Ta dan je ostal v zgodovini nove, socialistične človeške družbe kot dan ustanovitve mogočne, ljudske in miroljubne oborožene sile Sovjetske zveze. Je ostal dan, v katerem je nova delavsko-kmečka vojska, ki je branila nov družbeni red brez izkoriščencev in izkoriščevalcev, prvič odnesla zmago nad eno izmed najmogočnejših kapitalističnih vojsk in začela izvajati za svojo domovino in za vse delovno človeštvo nalogo ohranitve miru in obrambe socialistične gradive.

Naši nasprotniki nam čestokrat, in v tem poslednjem času zelo pogostoma očitajo, da po eni strani pridigamo mir, a po drugi strani slavimo Rdečo armado, ki je vojska, oborožena s topovi, tanki, letali, bojnimi ladjami itd. Očitajo nam, da smo v protislovju. Samo zlonamerneži in bedaki nam lahko kaj takega pravijo.

Rdeča armada je izšla iz potrebe ruskega delavca in kmeta, ki jima je notranji in zunanji sovražnik grozil z obnovitvijo stare oblasti kapitalistov, veleposestnikov, graščakov, odurnega izkoriščanja, nečloveškega trpljenja. Je izšla iz potrebe po obrambi pridobitev socialistične revolucije pred oboroženimi napadi imperialistov, ki si niso in si ne dajo miru, ker ne morejo izkoriščati prostranih sovjetskih bogastev in za katere že sam obstoj Sovjetske zveze predstavlja »nevaren vzgled« za množice, ki jih še vedno tiščijo pod svojo izkoriščevalsko pestjo.

Rdeča armada se ni nikoli izneverila svojemu poslanstvu, se ni izneverila svojemu ljudstvu, ki je zaživelo novo in lepše življenje. Ali more kateri koli naš nasprotnik prinesti le en dokaz, s katerim bi lahko trdil, da je bila Rdeča armada v svojih 33 letih obstoja napadalno sredstvo? Ali more kdo trditi, da je Rdeča armada napadla kakršno koli deželo?

Nihče ne more kaj takega reči, če ni zakrknjen lažnivec.

Prvi najvažnejši odlok mlade sovjetske oblasti je bil vprav odlok miru, s katerim je nova delavsko-kmečka oblast pozivala vse narode, naj sklenejo mir brez kakršnih koli pogojev. A prav gotovo ta oblast ni mogla prepustiti revolucije in njenih pridobitev najmočnejšemu nasprotniku in zato je morala misliti na ostvaritev mlade, revolucionarne vojske, ki naj bi zagotovila deželi svobodo, mir in nemoteno graditev nove družbe.

In Rdeča armada je v vseh svojih 33 letih obstoja bila res takšna, kot si jo je zamislil Lenin, kot si jo je zamislil Stalin. Branila je Sovjetsko zvezo pred napadi imperialistov, ki so preko intervencije skušali streti mlado sovjetsko oblast, branila jo je pred japonskimi imperialisti, ki so trikrat do II. svetovne vojne skušali vdreti v ZSSR in si priključiti dele njenega ozemlja, branila jo je pred zverinskim hitlerjevskim napadom, in danes stoji trdno na braniku njenih meja, ki jih ogrožajo ameriški imperialisti in njihovi hlapci.

Rdeča armada je resničen faktor miru. A zakaj? nas bodo vprašali nasprotniki. Ali ni potemtakem tudi ameriška vojska faktor miru? Razlika med Rdečo armado in ameriško vojsko je v tem, da je prva obrambno sredstvo družbe, v kateri ne obstajajo več razredne razlike in v kateri so izginili izkoriščevalci in izkoriščanci in živi le enakopravno ljudstvo; druga pa je napadalno sredstvo države, kjer je vsakemu vidna razredna razlika, kjer obstaja peščica izkoriščevalcev, ki živi na ramenih ogromne večine ljudstva. Rdeča armada ne more biti napadalno orodje, ker nima koga napasti in ne predstavlja nobenega, katerega interesi bi narekovali, da bi napadala druge narode. Rdeča armada je le sredstvo za odvračanje napada od socialistične dežele, od ZSSR, za obrambo tovarn, rudnikov, mest in vasi, kolosalnih hidrocentral, doslej nevidenih del za preobrazbo narave, novih prekopov, novih velikanskih, morju podobnih jezer, ki bodo spremenili Sibirijo v raj na zemlji. Ameriška vojska pa nima pravi nič opraviti z ameriškim ljudstvom, ker se bori za interese ameriških kapitalistov, ki ne morejo živeti brez dobičkov in ki zaradi širjenja tovarn morajo iskati druge trge za izvoz. Zato pa gonijo ameriško vojsko na osvajalne pohode, kot je primer Koreje.

Pravijo tudi, in med temi so najhujši vprav titofašisti, da je Rdeča armada napadalno sredstvo, ki skuša zasužnjiti vse narode sveta. A kdo je rešil človeštvo pred Hitlerjem, ko so Anglo-amerikanci lepo tičali v svojih brlogih in prepuščali Evropo zli usodi? Kdo ima danes okrog 500 strateških oporišč izven svojih meja? Rdeča armada ali pa ameriška vojska? Kaj bi rekli imperialisti, če bi Sovjetska zveza imela svoja oporišča v Kanadi, Alaski, Mehiku, na Havajih in povsod okrog ZDA? Ali so ameriška oporišča okrog Sovjetske zveze, držav ljudske demokracije in Kitajske obramnega ali napadalnega značaja? Kako more biti neko oporišče »obrambnega značaja«, ko je oddaljeno 5 do 7 ali 8 tisoč milj od domovine?

To naj se sprašujejo naši nasprotniki in naj iz tega sklepajo Rdeča armada je torej orodje miru, je obrambno sredstvo socialistične dežele, ki jo skušajo uničiti in jo napadajo od prvega dne njenega obstoja. Je pa istočasno tudi sredstvo miru za vse človeštvo, ker predstavlja zaradi svojega obstoja velikansko oviro za napadalne načrte imperialistov. Brez njenega junaštva, njenega globokega ljudskega in socialističnega značaja, brez njene sile bi človeštvo danes doživljalo, oz. umiralo v III. svetovni vojni. Zato predstavlja Rdeča armada velikansko in nepremagljivo oviro za imperialiste. Ona danes varuje vse človeštvo pred napadom, kakor vse napredno človeštvo varuje Sovjetsko zvezo, ki predstavlja najtrdnejšo oporo miru.

Ob 33. obletnici Rdeče armade se vsi narodi sveta s hvaležnostjo obračajo na Sovjetsko zvezo, ki hrani tako mirne živce pred vsemi imperialističnimi napadi in gradi komunizem s podporo vseh narodov sveta, kar nam dokazujejo rezultati prve povojne petletke.

RA proslavlja zmago nad nacistično Nemčijo.

"Vojna ni neizogibna" - je dejal tov. Stalin v svojih izjavah "Pravdi".

Tržačani zahtevajo spoštovanje mirovne pogodbe in proglasitev Trsta za odprto mesto, ker samo tako bodo odvrnili nevarnost gotovega pogina!

Novo titofašistično izdajstvo slovenskih narodnih koristi

Slovenski kulturni dom mora biti zgrajen iz javnih sredstev

Od konca zadnje vojne traja borba tržaških Slovencev z okupacijskimi oblastmi, da bi jim bila priznana ne samo formalna, temveč tudi dejanska narodna enakopravnost na vseh poljih javnega življenja, kakor tudi, da se popravijo vse krivice, ki nam jih je prizadel italijanski šovinistični in fašistični bes v 25 letih svojega divjanja.

Ena izmed teh konkretnih borb je skupna akcija predstavnikov vseh političnih struj med Slovenci za zgraditev slovenskega Kulturnega doma v Trstu in to iz javnih sredstev. V njem naj bi dobili svoje dostojne prostore bodoče slovensko gledališče, javna knjižnica, čitalnica, glasbena in dramska šola, kakor tudi vse druge osrednje kulturne ustanove, potrebne nemotenemu kulturnemu razvoju našega ljudstva. Prav komunisti so mnogo doprinesli k tej skupni akciji in njihove stvarne predloge so sprejele vse ostale skupine, med njimi tudi titovci.

Ta enotna akcija pa očividno ni bila po godu sovražnikom slovenske narodne enakopravnosti — tujim imperialistom, ki jim je narodno zatiranje Slovencev najbolje orožje za šovinistično razdvajanje tukajšnjega prebivalstva, kakor tudi njihovim najzvestejšim podrepnikom — titofašistom. Slednji so smatrali za svojo hlapčevsko dolžnost, da razbijejo to enotno akcijo ter s tem odvežejo okupacijsko oblast, da zgradi tržaškim Slovencem Kulturni dom, kot bi bila že davno njena dolžnost.

Tako je bil v nedeljo v titofašističnem dnevniku objavljen razglas nekega novega »odbora za zgraditev Kulturnega doma v Trstu«, v katerem pozivajo tržaške Slovence, naj prispevajo za njegovo zgraditev.

Najbolje so se razkrinkali oni sami, kakšen je pravzaprav njihov resnični namen s tem »kulturnim« domom. Tri dni prej je bil v istem časopisu objavljen sklep »odbora za zgraditev novih zidov na slovenskem kulturnem pogorišču«, s katerim ta odbor sporoča, da je stopil v likvidacijo (čeprav zato ni imel ne pristanka vseh odbornikov, niti širšega sveta, niti darovalcev). Tako so titovci samovoljno likvidirali široko akcijo, v kateri so bili tudi pripadniki drugih struj med Slovenci, da bi mogli ustanoviti nov odbor, v katerem bi mogli po mili volji sami gospodariti ter upravljati svoj »kulturni« dom. Že samo iz tega dejstva jasno izhaja, da titofašistom prav nič ni za resnično kulturo, temveč le za to, da bi pod njeno krinko nadaljevali svoje razdiralno delo med Slovenci in Tržačani sploh ter na ta način najbolje služili svojim gospodarjem — ameriškim vojnim hujskačem. S tem so izdali skupno akcijo vseh struj za zgraditev Kulturnega doma za vse tržaške Slovence ter ponovno dokazali, da so le škodljivci in izdajalci resničnih narodnih interesov ter bedni podrepniki ameriškega imperializma.

Pa saj od ljudi te vrste ni mogoče pričakovati nič boljšega. Kajti njihovi glavarji v Jugoslaviji so sistematično zatrli vso napredno kulturo, pobili in pozaprli najnaprednejše pisatelje, umetnike in druge kulturne delavce. Umetnost in kulturo so spremenili v aparat titofašistične propagande in vojnega hujskaštva, ter jo izročili v »varstvo« stremuških pustolovcev. Kako obupno je stanje na področju kulture in še posebno ljudske prosvete, izhaja iz nedavnega članka pisatelja in kritika Edvarda Kocbeka, na čigar jasne obtožbe titovski »kulturniki« do danes niso dali odgovora.

Kako naj torej titofašistična podružnica v Trstu bolje skrbi za slovensko kulturo od njenih gospodarjev v Jugoslaviji? Saj do danes niso napravili zanjo prav nič, razen škode. Milijarde in milijarde lir, iztisnjenih iz žuljev in krvi jugoslovanskega delovnega ljudstva, so zapravili titofašisti za svojo razdiralno in šovinistično propagando na našem Ozemlju, a niti ene same lire niso do danes dali za gradnjo prosvetnih domov v Trstu in naših vaseh. Se pred nedavnim so polnili stolpce svojega glasila z zahtevami, naj VU postavi za Slovence gledališče, z delegacijami »kulturnikov« ala Budal, Race in pod. so hodili k raznim vojaškim funkcionarjem z zahtevami po gledališki dvorani ter delali nato s tem velikansko reklamo. Danes pa so prav isti ljudje ustanovili »odbor za gradnjo kulturnega doma v Trstu«, ter hočejo s tem preprečiti graditev kulturnega doma iz javnih sredstev za vse Slovence.

Spričo nad vse prisrčnih odnošajev med Anglo-američani in Titovo kliko je gotovo, da bi beograjska vlada z lahkoto uspela z zahtevo po zgraditvi kulturnega doma, ki je itak naša osnovna narodna pravica. Če so torej začeli s svojo posebno akcijo, pomenja da so se na škodo tržaških Slovencev temu odpovedali. In tako lahko danes ponovno ugotovimo, da so bila tudi vsa njihova »prizadevanja« pri VU in drugod za gradnjo gledališča odn. kulturnega doma, kakor vse ostale njihove akcije »za enakopravnost Slovencev«, le nesramna špekulacija z narodnimi čustvi tržaških Slovencev ter najpodlejši propagandni manever naperjen proti miru in demokraciji.

Kaj si obetajo torej titovci iz te nove akcije? Predvsem so pred durmi občinske volitve, na katere gredo titofašisti do kraja razkrinkani in onemogočeni pred tržaškimi množicami. Treba je torej novih »šlagerjev«, ki naj vsaj nekoliko pokrijejo vso ostudno goloto fašističnih provokatorjev. Poleg tega pa izhaja iz njihovega razglasa samega, da bi pod krinko kulture radi obnovili nekdanje žarišče slovenskega šovinizma v Trstu, v katerem bi združili vse šovinistične struje pod svojim vodstvom. Skratka, postaviti nekako slovensko »Lego Nazionale«, ki naj bi monopolizirala vsa narodna in kulturna vprašanja Slovencev.

To nam dokazujejo tudi imena tega odbora. Za predsednika so postavili onega dr. Deklevo, ki je bil vedno zagrizen nacionalist, velik nasprotnik NOB in OF in katerega je ljudska oblast takoj po osvoboditvi Ljubljane zaprla. Poleg njega so v odboru: dr. Kukanja, od nekdaj zagrizen protikomunist, tudi zaprt po osvoboditvi; Race Boris, bivši osebni tajnik Babiča, skozi čigar roke so šle milijarde denarja, a od njih ni kanila niti lira za gradnjo domov. In končno — finis coronat opus — četnik Pahor. Ze ta imena so dovolj zgovorna, kakšen bo ta »kulturni« dom in čemu bo služil.

Spričo tega podlega manevra je tem bolj potrebno, da se danes združimo vsi pošteni Slovenci v zahtevi, naj VU že enkrat napravi svojo dolžnost do tržaških Slovencev ter jim postavi dostojen Kulturni dom.

STANE BIDOVEC

Parada sovjetskih mornarjev

IV. Ob štiristoletnici izida prve slovenske knjige

K LEVSTIKU, NAŠEMU BORCU IN TRPINU

Tudi v ljubezni ni imel sreče. Dekle v katero se zaljubi z vsem ognjem svoje moške ljubezni, ga prezira, zaaaj njegovih las se drži vonj slovenskega podeželja in čevljev blato predmestnih ulic, po katerih često tava gnan od »notranjih viharjev«. Vendar pa, če je njeno ime ušlo pozabi in po ostalo še dalje poleg Prešernovega, je to le zasluga njegovih pesmi, v katerih je zgoščeno toliko lepote, kakor jo premore le malo svetovna literatura.

Pesnikov borbeni značaj pa se nam odkriva v »Krstu«, krasnemu pesniškemu umotvoru, v katerem so zapisane čudovite besede, ki jih noben Slovenec ne bo pozabil nikoli in ki bodo ostale večno živa vez slovenskih src. Toda mož, ki je oznanjal, da »največ sveta otrokom sliši slave«, dviguje v »Zdravici« čašo in nazdravlja z njo tudi vsem narodom, ki žele dočakat tisti dan, ko bodo zginili s sveta vsi prepiri, ki jih razdvajajo in si bodo za vselej segli v roke. S tem je Prešeren pokazal, v čem vidi bodočnost človečanstva: v slogi, bratstvu, v medsebojnem spoštovanju. Delati za to, da ta veliki čas čim prej pride, je naloga, ki jo je ostavil svojim potomcem. To je Prešernova oporoka in v njej je zapopadena tudi vsa veličina in nadčarobni pomen njegovega nesmrtnega genija.

V istem letu, ko je izšel Prešernov »Krst«, se pojavi na Hrvatskem ilirizem, pokret, ki je hotel združiti vse južne Slovane v skupen pismen jezik. Glavni njegov zagovornik je bil Ljudevit Gaj, ki je dal Hrvatom za pismeni jezik štokavsko narečje, katerega so rabili tudi Srbi po Vuku Stefanoviču Karadžiču. Kopitarjevemu učencu, le da s cirilskim rokopisom. Pri Slovencih se to gibanje ni obneslo in sicer zaradi že ukoreninjene slovenske tradicije, trdno zvezane z ljudskim jezikom. Edini, ki se je ves predal ilirizmu je bil Stanko Vraz, doma iz Cerovca pri Ljutomeru, ki je končno prešel k Hrvatom. Njegova zbirka slovenskih pesmi »Narodne pesmi ilirske«, pa je prva slovenska knjiga v novem črkopisu — gajici, katero sprejmejo naposled tudi Slovenci in jo pišejo še danes.

Vrazove pesmi se nikakor ne morejo kosati s Prešernovimi, zbranimi v »Poezijah«, ki so izšle sedem let kasneje z letnico 1847, izražajoč Prešernovo globoko vero v slovensko kulturno poslanstvo. Za vselej so tudi rešile pravdo slovenskega književnega jezika in s tem slovenske narodne individualnosti.

Dasi je ilirizem pri Slovencih propadel, pa je bil velikega pomena za utrditev slovenske narodne zavesti, zlasti na Koroškem in Stajerskem, kjer je Anton Kempl izdal ta čas knjigo »Dogodivščine štajerske zemlje«. Zelo požrtvovalen slovstveni delavec je bil tudi škof Anton Martin Slomšek pisec nabožnih in vzgojnih del: »Krščansko devištvo«, »Blažek in Nežika v nedeljski šoli«, »Drobtinice«, »Pesmi po Koroškem in Stajerskem znane«.

Leta 1843, nekako pol stoletja torej po Vodnikovih »Ljubljanskih novicah«, smo dobili Slovenci svoj drug časnik »Kmetijske in rokodelke novice«. Njegov glavni namen je sicer bil, da oskrbi slovenskemu ljudstvu strokovnega pouka, je pa vršil mimo tega še važno kulturno nalogo s tem, da je odprl vrata tudi pesnikom in leposlovnim pisateljem ter postal tako istočasno književno glasilo.

»Novice« je urejeval živinozdravnik dr. Janez Bleiweis, doma iz Kranja, ki je bil glavna osebnost v političnem življenju Slovencev do nastopa mladih svežih sil v slovstvu in politiki, pod Levstikovim vodstvom. Iz kroga tega glasila je imenovati predvsem Ivana Vesela - Koseskega, pravnika, uslužbenega dolgo časa na finančnem uradu v Trstu, kjer je leta 1884 tudi umrl. Svoječasno so ga cenili više od samega Prešerna, dasi nimajo njegove pesmi nobene umetniške veljave. Iz Idrije je bil Frančišek Svetličič, pesnik liričnih in pripovednih pesmi. Veselejšega duha je bil politik Miroslav Vilhar. Notranjec iz Planine, graščak na Kalcu pri Senožečah, avtor mnogih ponarodelih pesmi. Omeniti je še Antona Zaklja, marljivega zbiralca narodnih pesmi, Frančiška Malavašiča, sourednika »Novic«, Matevža Ravnikarja, Petra Hicingerja, Luko Jerana, Valentina Orožna, ki je napisal pesmico »Kje so moje rožice«, Jožeta Hašnika, znanega po pesmi »Slovensko dekle«.

Februarski prevrat leta 1848 na Francoskem je prinesel po Metternichovem padcu tudi Avstriji velikih izprememb. Cesar Ferdinand je pod splošnim pritiskom moral odpraviti cenzuro in obljubiti ustavo. Dunajska vlada dovoli zdaj slovenskemu jeziku vstop v ljudske šole, postane pa tudi učni predmet na srednjih šolah; le-te dobivajo vedno več naraščaja s kmetov, kajti z odkupom tlake in deseline se kmet začenje osvobajati iz oblasti zemljiške gosposke.

Tiskovna svoboda je dala Slovencem

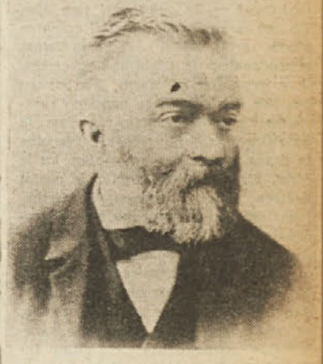

FRAN CEGNAR

vrsto novih listov: »Slovenija«, prvi slovenski politični časnik, »Ljubljanski časnik«, njen naslednik, »Vedež«, prvi slovenski mladinski list, »Pravi Slovenec«, prvi slovenski družinski list in drugi. Po letu 1848, je prišlo tudi do enotnosti našega pismenega jezika, ki je odpravila dosedanjo razcepljenost v več pismenih narečij.

V tem delu zlasti zaslužen je bil Matija Majar-Ziljski, karoški rojak, ki je priporočal slovenskim pisateljem rabo le takih jezikovnih oblik, ki so splošno slovenske ali znane vsaj veliki večini. Dobro berilo je dajalo Slovencem tudi Društvo Sv. Mohorja, ustanovljeno l. 1851 v Velikovcu, slovensko pravno izrazoslovje pa je uveljavljal »Obči državljanski zakonik«, ki je pričel izhajati leto poprej tudi v slovenskem jeziku, pod Cigaletovim vodstvom. V ta čas segajo tudi začetki slovenskega pripovednega slovstva, novele, epa ter književne kritike.

Koseskega vpliv se kaže v pesmih politika Lovra Tomana, soustanovitelja »Slovenske Matice«; tudi njegova prva žena Josipina Urbančičeva se je slovstveno udejstvovala. Pesnikoval je tudi politik Radoslav Razlag, dočim se je Franc Cegnar prostavil predvsem kot prevajalec; dolgo časa je živel tudi v Trstu, kjer je bil sprva uslužben na pošti, kasneje pa učitelj slovenščine na gimnaziji in član mestnega sveta. Umrl je leta 1891; njegovo literarno ostalino, rokopise in drugo, hrani pisateljeva ožja sorodnica, stanujoča v Trstu.

Cegnarjev sodobnik je Matija Valjavec, gimnazijski profesor v Varaždinu in Zagrebu, kjer je tudi umrl. Je izrazit pripovedni pesnik, posebno močan v legendi. Ustvaril nam je umetno živalsko pravljico, se poskusil tudi v epu, a se pozneje docela posvetil znanosti. Temeljite so njegove razprave o slovenskem naglasu in o staroslovanskem slovstvu, za kar je postal član Jugoslovanske Akademije. Pesnikovala sta tudi filozof Frančišek Jerša in pravnik Martin Semrajc, katerega pesem »Triglav« je še danes ljuba našim pevskim zborom.

Prvi slovenski novelist je Luka Svetec, rojen 1826, leta v Podgorju pri Kamniku, umrl tri leta po prvi svetovni vojni kot notar v Litiji. Spisal je povest »Kazen radovednosti«, novelo »Vladimir in Kosara«, pripovedno pesem »Peter Klepec« itd. Močna pisateljska osebnost je bil Janez Trdina, rojen leta 1830 v Mengšu, profesor v Varaždinu in na Reki.

Je pisec »Bajk in povesti o Gorjancih«, »Pripovedke od Glasan - Boga«, povesti »Arov in Zmaj«, basni in druge snovi, kot »Pretresa slovenskih pesnikov«, spominov in potopisov. Odlikuje se po lepem jeziku, ki se mu je divil sam Cankar.

D. B.

(Se nadaljuje)

LJUDSKA PROSVETA

Vstal bo naš kulturni hram...

Vsi, ki smo imeli pred prvim majem 1945. leta ali po njem količkaj opravka s kulturnim delom med našim ljudstvom na Primorskem, smo si bili na jasnem v tem, da bo le-to spet plodno kot nekdaj šele takrat, ko bodo imela naša prosvetna društva ponovno svoje zgradbe in dvorane, v katerih bodo lahko gojila lepo slovensko besedo, ki so jo nam odkrili, oblikovali in ostavili v dediščino naši najplemenitejši kulturni velikani. Ljudstvo pa kljub temu ni čakalo, marveč je šlo ročno na delo in pri tem ni štedilo s svojo močjo. Vstalo je kot en mož, se pričelo zbirati v svojih obnovljenih prosvetnih društvih in krožkih, ustanavljalo pevske zbore, dramske družine, orkestre, prirejalo predavanja in druge koristne nastope, skratka vse to, kar nam je bilo nekoč v ponos, za kar so nas zavidali naši sosedje in česar nas je fašizem pozneje docela oropal.

Ali oblast, ki smo jo dobili kot prvo po končani vojni na naših tleh in ki naj bi bila »ljudska«, je pokazala kaj malo razumevanja za to resnično ljudsko prizadevanje. Ugotoviti moramo, da so odšli od prvega maja 1945. leta dalje preko bivšega PNOO težki milijoni v vse mogoče namene: za bankete, družabne in poslovilne večere, za finansiranje raznih špekulativnih podjetij povsem neljudskega značaja, za vzdrževanje dvomljivih tipov, ki so si pridno polnili žepe in se v ugodnem trenutku znašli na varnem v Venezueli ali tudi bliže. Toda za ljudstvo, za to naše ubogo primorsko ljudstvo, pa seveda sredstev ni bilo na razpolago. Ko so se zglašala pri tržaških titovskih veljakih v Trstu razna zastopstva kulturnih ustanov s podeželja ali mesta s svojimi načrti in predlogi, so ti izkoriščevalci ljudskega premoženja našli zanje le par vzvišenih pokroviteljskih besedi in to je bilo tudi vse. Prepričljiv dokaz za to, so nam tovariši Sv. Barbare v miljskih hribih, ki so si končno sami, z lastno požrtvovalnostjo postavili svoj kulturni dom, o katerem prej titovski »kulturniki« niso hoteli nič slišati.

Likvidacija Odbora za graditev novih zidov na slovanskem kulturnem pogorišču in ustanovitev Odbora za graditev slovenskega kulturnega doma v Trstu, ki so ga preteklo nedeljo titovski podrepniki bombastično najavili v svojem tržaškem trobilu, zatorej ni nič drugega kakor navaden »bluf« najslabše vrste, s katerim hočejo na pragu novih volitev ponovno ogoljufati naše ljudi in naprtiti na rame »kominformističnih razbijačev« odgovornost za njihove lastne grehe. Toda moti se ta jara gospoda! Tudi vsa »juristovska učenost« dveh mož, ki ju razume se, tudi to pot nujno srečamo v imenovanem odboru, jim ne bo nič pomagala. Naše ljudstvo dobro ve, s kom ima posla in ji ne bo več nasedlo.

Vse naše tovarišice in tovariše, ki so že vplačali svoj prispevek zgoraj navedenemu odboru, izražajoč s tem svojo globoko kulturno zavest in voljo, pomagati naši teptani slovenski besedi spet v življenje, prosimo, da dvignejo ta znasek in ga prihranijo za LJUDSKI DOM, naš novi kulturni hram, ki ga bomo zidali v Trstu za vse pošteno demokratično prebivalstvo.

Djm.

Prešernove proslave:

P. D. »Vesna« v Križu pri Trstu bo proslavilo jutri, v nedeljo 25. t. m. ob 15. uri 102obletnico smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Na sporedu so poleg govora tov. predsednika in Prešernovih recitacij, nastop pevskega zbora, orkestra in godbe, ki bo zaigrala pred prireditvijo koračnico po vasi.

Predavanje:

P. D. »F. Marušič« v Rocolu bo imelo v soboto 24. t. m. ob 20. uri pri Zajcu prosvetno predavanje o razvoju slovenske knjige.

Prosvetni večer v Lonjerju

V soboto, 27. t. m. je agilno Prosvetno društvo »Lonjer-Katinara« priredilo v prostorih gostilne pri Coku v Lonjerju prav posrečen prosvetni večer s predavanjem, recitacijami otrok, nastopom glasbenega dueta (klarineta in kitare) in domačega pevskega zbora.

Bil je lep večer, udeležba dobra.

Gostovanje na Opčinah

P. D. Padriče-Gropada je gostovalo v nedeljo s svojo pionirsko družino v prosvetnem domu na Opčinah. Lepo so vprizorili Maršakovo socialno pravljico »Mucin dom«, ki je zelo ugajala, kakor tudi recitacije. Pevski zbor pod vodstvom tov. Kralja je zapel »Ob večerni uri«, »Ljubezen in pomlad« in »Razstanek«. Bila je lepa prireditev, za kar prirediteljem v imenu Opencev čestitamo ter jih vabimo še za drugič.

Občni zbori:

P. D. »Matjašič« v Barkovljah bo imelo v svojih prostorih svoj redni občni zbor v torek 27. t. m. ob 20. uri.

P. D. »Tomažič« via dei Leo bo imelo v ponedeljek 26. t. m. ob 20. uri svoj redni občni zbor.

Tako so potiskali Slovence avstrijski vladni krogi.

(Karikatura izza časa Metternichove vlade).

V nedeljo 4. marca bo openska dramska družina igrala Gogoljevega »Revizorja« v Nabrežini. Pričetek ob 16. uri.

Maksim Gorki

MALVA

7.

Dva galeba sta se spopadla v zraku in se tepeta, da leti perje od njiju. Ogorčeni kriki trgajo veselo, nenehno pesem valov, ubrano zlito s slovesno tišino sijočega neba, kot odmev radostne igre sončnih žarkov na morski ravnini. Galeba padata v vodo in se bijeta tam, besno vreščita od bolečine in jeze, se znova vzpenjata v zrak in gonita drug drugega... Prijatelji pa — ki jih je cela jata — ne vidijo te hude borbe, požrešno love ribe in se prekucavajo v zelenkasti, prozorni skakljajoči vodi.

Vasilij gleda galeba in hudo mu je. Cemu se tepeta? Mar ni dovolj rib v morju?... Tudi ljudje ne dajo mirno živeti drug drugemu. Komaj se kdo veseli koščka, že mu ga drug skuša iztrgati iz ust: — čemu? Ali ni še drugih koščkov v življenju! Zakaj bi jemal človeku to, kar je zase vzel?... Tudi zavoljo žensk je pogosto taka nevoščljiva borba: žensko imaš, pa se najde drug, k i jo vabi k sebi. Cemu je treba, da ti jo odwzame, ko je na svetu toliko prostih žensk, ki nimajo nikogar? Vse to ni lepo, vznemirljivo je...

Morje pa je bilo samotno. Znana temna pega tam daleč ob bregu se ni še pokazala...

— Ne prideš? — je glasno rekel Vasilij. — No, ni treba. Kako ti to misliš?...

Zaničljivo je pljunil v smer brega.

Morje se je smejalo.

Vasilij je vstal in šel v kolibo, da bi si skuhal kosilo, toda domislil se je, da ni lačen, in se je vrnil na prejšnje mesto ter zopet legel.

— Da bi vsaj Serjožka prišel! — je vzkliknil v mislih in začel razmišljati o Serjožki. — To ti je strupen fant. Vsakogar zasmehuje, na vsakogar gre s pestmi. Zdrav je, pismen, izučen... toda pijanec. Z njim je veselo... Ženske ga imajo zelo rade in čeprav se je šele nedavno tu pojavil, vse teko za njim. Samo Malva se ga ogiba... Se ne gre. Prekleta ženska! Morda se je razjezila nanj, ker jo je udaril? Ali je to novo zanjo? Kako so jo bržčas že drugi tepli! Pa jo bo še...

Tako je Vasilij razmišljal zdaj o sinu, zdaj o Serjožki, največ pa o Malvi, se premetaval na pesku in še čakal. Nemirno razpoloženje se je neopazno izpreminjalo v njem v mračno sumnjo, toda ni se hotel ustaviti pri njej. Samemu sebi jo je prikrival in tako prebil ves čas do večera; zdaj je vstajal, zdaj hodil gori in doli po pesku, zdaj znova legel. Morje je že potemnelo, on pa je še zmerom raziskoval njegovo daljavo v pričakovanju čolna.

A Malve ta dan ni bilo.

Ko je legel spat, je Vasilij sam pri sebi mračno psoval svojo službo, ki mu ni dovoljevala, da bi šel na breg; ko pa je zaspal, je pogosto skočil pokonci, ker se mu je zdelo, da je v dremavici slišal nekje daleč pljuskanje vesel. Tedaj si je z roko zaščitil oči in gledal v temno, motno morje. Na bregu sta v ribarskem stanu gorela dva kresa, na morju pa ni bilo nikogar.

— Že prav, čarovnica! — je zagrozil Vasilij... Potem pa je zaspal s težkim snom.

Na kraju ribarskega stana pa se je tisti dan tole zgodilo.

Jakob je vstal zgodaj zjutraj, ko sonce še ni tako močno palilo in je od morja vel osvežujoč zrak. Stopil je iz barake in se šel k morju umivat. Ko je prišel k bregu, je zagledal Malvo. Sedela je na krmi velikega čolna, ki je bil privezan k bregu, spustila preko krova gole noge in si česala mokre lase.

Jakob se je ustavil in jo začel ogledovati z radovednimi očmi.

Katunasta jopica, ki na prsih ni bila zapeta, ji je zdrknila z enega ramena, bilo je tako belo in vabljivo.

Ob krmo čolna so butali valovi in dvigali Malvo zdaj visoko nad morjem, zdaj jo potisnili navzdol, da so se ji noge skoraj dotikale vode.

— Ali si se kopala? — ji je zaklical Jakob.

Obrnila je obraz k njemu, za hip pogledala na noge, se dalje česala in odgovorila:

— Kopala sem se... Kaj da si tako zgodaj vstal?

— Ti si vstala še bolj zgodaj...

— Mar se misliš ravnati po meni?

Jakob je pomolčal.

— Ce se boš po meni ravnal — si boš v življenju slabo postlal... — je rekla.

— O? Kako si huda! — se je nasmehnil Jakob, počenil in se začel umivati.

Zajemal je vodo s prgiščem, si jo pljuskal v obraz in stokal, ker je bila ostra in hladna. Potem se je brisal z dolnjim robom srajce ter vprašal Malvo:

— Zakaj me vedno plašiš?

— Cemu vedno vame zijaš?

Jakob se ni spominjal, da bi gledal nanjo več kakor na druge ženske ribarske zadruge, zdaj pa je nenadoma rekel:

— Ce si pa tako prikupna!

— Glej, da ne zve oče za tvoje muhe, sicer te bo minil tek!

Jakob se je zasmejal in se povzpel na čoln. Tudi zdaj ni razumel, o kakšnih mukah govori, ker pa je tako govorila, jo je bistro pogledal. Kdo ve zakaj mu je bilo prijetno in veselo pri srcu.

— Kaj pa oče? — je rekel in stopil k njej po palubju čolna. — Saj te ni vzel v zakup?

Ko je sedel poleg nje, se mu je pogled ustavil na njenem golem ramenu, na pol razgaljenih prsih, na vsej njeni postavi, sveži, krepki, po morju dišeči.

— Taka si ko beluga! — je vzkliknil z zanosom, ko se je je nagledal.

— Nisem zate... — je kratko izjavila, a ga ni pogledala in si tudi ni zapela obleke.

Jakob je vzdihnil.

Pred njima se je razprostiralo nepregledno morje v žarkih jutranjega sonca. Majhni, poskočni valovi, ki jih je zbudil božajoči dih vetra, so se tiho zaganjali ob bok čolna. Daleč v morju je bila videti zemeljska kosa kakor brazgotina na atlasnih prsih. Na njej je štrlel v mehko ozadje modrega neba drog kakor tanka črta, na njegovem koncu pa je trepetala v vetru rdeča krpa.

— Da, fante... — je izpregovorila Malva, ne da bi gledala Jakoba, — okusna sem, ali ne zate... kupil pa me ni nihče... in tvojemu očetu nisem podložna. Živim sama zase... A ne lazi za menoj, ker nočem stati med teboj in Vasilijem.. Ne maram prepirov in zdražb... Razumeš?

— Zakaj vse to? — se je začudil Jakob. — Saj se te nisem dotaknil... tisto sem kar tako rekel!

— Ne upaš se me dotaknili! — je rekla Malva.

Rekla je s takim omalovaževanjem, da se je Jakob hkrati čutil užaljenega kot moški in kot človek. Občutek upora in jeze ga je prevzel, oči pa so mu vzplamtele.

TU PA TAM...

«OBIČAJNOST OBIČAJNIH» — «Primorski dnevnik» z dne 14. t. m. je v svojih obvestilih o štirinajstih sestankih takozvane babičevske OF, takozvane ljudske fronte in takozvane SHPZ napisal 11 (reci in piši enajst) pridevnikov «običajen». Med temi je 10 sestankov, ki jih sklicujejo «v običajnih prostorih», eden pa «v svojih prostorih . . . z običajnim dnevnim redom». Najbrže je vse to posledica ukoreninjene konspiracije titovskih «zakonspiriranih množic». Predlagamo «Primorskemu dnevniku», naj bi vsaj takrat sprejel naš nasvet naj bi si prihranil toliko truda in svinca, denarja in časa in naj bi vsak torek objavljal ta-le oglas: «Obveščamo vse naše običajne podrepnike vseh naših običajnih fantomskih organizacij, da so najavljeni za ves običajen teden običajni sestanki, ob običajnih urah, na običajnih sedežih, z običajnim dnevnim redom. Vabimo vse naše običajno fantomsko članstvo na običajno udeležbo, za običajno kramljanje o običajnih psovkah proti miru in ZSSR, za običajno sestavo običajnih neštetih resolucij z običajno vsebino». Ali vam ne bi zadostoval tak oglas, dragi uredniki «Primorskega»

Ali pa vam je morda zato, da uporabite nekaj prostora, da bi pred gospodarji, izgledali kot predstavniki «ogromne večine tršaškega prebivalstva?»

KAJ SE JE ZGODILO «POROČEVALCU»? — *Že nekaj dni smo opazili, da so se dosedanje štiri «plahte» psovk proti ZSSR in komunistom «Poročevalca» iz Ljubljane spremenile v dve mizerni strani. Že prvega dne, ko smo opazili to nenadno spremembo v «Poročevalcu» se nam je povrnila misel na tržaški «Piccolo» in časov druge svetovne vojne, ko je hiral, hiral in hiral, dokler je postal «velik» kot . . . tramvajski listek. Prav tako usodo prerokujemo «Poročevalcu», ki je že zmanjšal svoj obseg. Kaj naj to pomeni? Ali morda to, da je «majka Tito» zaprla blagajno za propagandne stroške, ker jih je odprla na stežaj za vojne priprave, za oborožitev in za pospešeno spremenitev mirnodobske v vojno industrijo? Reduciranje časopisja je eden izmed najvidnejših znakov vojnih priprav v državah v polkolonialnem ali kolonialnem stanju. To se je zgodilo s fašistično Italijo, to se danes dogaja z Jugoslavijo. Zato da se lahko baha s poldrugim milijonom vojakov, je Tito skrčil «Poročevalca», na dve borni strani, je skrčil «Ljudski tednik» v Trstu, ki bo prav kmalu postal priloga «Primorskega», je ukinil «La Voce di Trieste» in «Trieste Sport», je suspendiral «Fronte», je odposlal štet kamenčke in čike nekaj desetin svojih tržaških propagandistov itd. Vse za «blagor ameriške očetnjave» in za vojno proti Sovjetski zvezi.*

CUDNO RACUNSTVO — *Po vseh večjih jugoslovanskih mestih so se pojavile štacune, ki prodajajo vsakovrstno blago za dolarje. O tem smo že pisali. A še nismo pisali o «čudnem računstvu». ki so ga titofašisti uvedli skupno s temi podružnicami ameriških teletrgovin. Na primer: dolar vam ga titofašisti zamenjajo s 50 dinarji. Z enim dolarjem morete kupiti dva kilograma sladkorja. Na prosti prodaji v dinarjih pa morate plačati sladkor po 800 in celo 1000 din. Naj sladkor le stane 800 din. Za dva kilograma sladkorja morate plačati 1600 din. Z enim dolarjem, ki vam ga zamenjajo s 50 dinarji, pa dobite vrednost 1600 din. Kako pa to, da za 50 din dobite 1600 din? Ali se vam ne zdi da so titofašisti uvedli poleg vseh drugih «specifičnosti» tudi «specifičnost» v računstvu? In nam naj ne pridejo gobezdati, da je tudi to ena izmed pridobitev v njihovi borbi proti «sovjetskim shemam».*

CANG KAJ SEK V KOPRU — *Pred tedni so vrteli v Kopru film «Stev. 1 nebesnega oddelka». Ta film je bil izdelan od kitajskih nacionalistov, t. j. od Cangkajškovih «kulturno-filmskih ekip». Sami si morate misliti, kako more biti ta film «dober», «ljudski» in «revolucionaren». In prav zato so ga vrteli v Kopru, po nalogu tamkajšnjih titofašističnih hierarhov To vam povemo, da ne bi nikomur prišlo na um, da so titofašisti prijatelji Cangkajška. Kaj še! Saj so vendar «najdoslednejši revolucionarji»!!!!!*

PO IZJAVAH TOVARIŠA STALINA UREDNIKU «PRAVDE»

S ŠE VEČJO ODLOČNOSTJO BODO NARODI VODILI BORBO ZA DOSEGO TRAJNEGA MIRU

Zlonamernost imperialistov in njih hlapcev - Ali bo 5. marca seja namestnikov Sveta zunanjih ministrov za določitev dnevnega reda? - Seja Glavnega sveta Partizanov miru v Berlinu

Teden dni po Stalinovih izjavah «Pravdi» se v svetu še vedno razpravlja o vprašanjih, ki jih je postavil voditelj miroljubnih množic vsega sveta. Imperialistični politični krogi so v prvem trenutku ostali brez sape in niso vedeli, kaj bi počeli in kaj bi odgovorili na jasne besede tov. Stalina, ki je razkrinkal vojne priprave ZDA in njihovih satelitov ter dokazal miroljubno željo ZSSR. Ameriški politični krogi so skušali opisati Stalinove izjave kot «propagandni manever in kot poskus za preprečitev sklicanja konference štirih». Po tem kopitu so se ravnali vladni krogi Velike Britanije in Francije ter vseh manjših ali večjih satelitov: Italije, Jugoslavije, Adenauerja, Belgije itd.

Kljub temu da so imperialisti skušali zamegliti Stalinove besede, slednje so prodrle med široke ljudske množice, ki so takoj razumele velikansko važnost Stalinovih trditev.

Da skušajo ameriški imperialisti na vsak način preprečiti konkretna mirovna pogajanja, nam dokazuje zahodni odgovor na sovjetsko noto o sklicanju konference 4. V ponedeljek so vlade ZDA, Velike Britanije in Francije odgovorile in postavile nekatere predpogoje, t. j. predlagale so naj bi se namestniki zunanjih ministrov sestali 5. marca v Parizu, kjer naj bi se zedinili za dnevni red konference, ki bi se morala vršiti v Washingtonu. Dnevni red, ki so ga predlagali predvideva razpravo o vprašanju oborožitve, o nemški in avstrijski mirovni pogodbi ter o drugih vprašanjih. Zanimivo je, da hočejo zahodniki razpravljati le o takozvani «hiperoborožitvi» ZSSR, medtem ko ne marajo postavljati celotnega vprašanja, t. j. vprašanja sedanje pospešene oborožitve zahodnega napadalnega bloka. Kako so enostranski nam dokazuje dejstvo, da je ameriški vojaški gauleiter za Evropo Eisenhower že prišel v Pariz, kjer je prevzel funkcijo vrhovnega vojaškega poveljnika združene vojske; ter vest, da bodo ZDA v teku tega leta oborožile še nadaljnjih 26 divizij, ne vštevši ostalih satelitskih vojaških edinic.

Vsekakor pa se v teh dneh pričakuje odgovor ZSSR na to noto in na predlog, naj se skliče seja namestnikov za, 5. marca v Parizu.

V okviru veličastne borbe za mir se je v sredo otvorila v Berlinu seja Glavnega sveta partizanov miru, ki bo zasedal, kot je predvideno, do ponedeljka, 2. t. m. Na dnevnem redu so tri točke: 1. uresničenje programa miru, ki ga je izglasoval II. svetovni kongres partizanov miru v Varšavi; 2. mirna rešitev nemškega in japonskega vprašanja; 3. vprašanje OZN

Sejo je otvoril tajnik Glavnega sveta Laffitte in prvega dne je govoril Pietro Nenni, ki je v svojem referatu pregledal dosedanje delo, ugotovil pomanjkljivosti, predlagal nadaljnje naloge in predvsem ugotovil, da se je vojna nevarnost povečala zaradi trmaste vojnohujskaške politike ZDA, zaradi nadaljevanja vojne na Koreji, zaradi ponovne oborožitve Nemčije in pospešene oborožitve v vseh zahodnih deželah Pietro Nenni je v zaključku svojega govora predlagal, naj bi pokret partizanov miru delal po naslednjih smernicah: 1. naj se obsodi sedanja politika imperialistov v OZN, ki je bila spremenjena v njihovo orodje, in naj OZN v resnici postane organ kolektivnega in prijateljskega sodelovanja; 2. odločno je odbiti v OZN ilegalno izglasovano resolucijo, s katero je ameriški blok proglasil Kitajsko za «napadalko»; 3. omogočiti sklicanje konference petih velikih za rešitev vprašanja Nemčije in Azije; 4. razkrinkati laž o «sovjetski napadalnosti»; 5. poostriti borbo za razorožitev.

V KOREJI

Hude izgube intervencionistov

Ponovno so se Amerikanci znašli pred nenadnim «izginotjem» ljudskih čet. Teden dni je trajala ljudska ofenziva. V tistem tednu so bili intervencionisti popolnoma poraženi. Ljudska vojska je razbila 4 južnokorejske in eno ameriško divizijo, je prav dobro razredčila vrste francoskih, grških in britanskih čet, ki pustošijo pod zastavo OZN, je prizadela sovražniku težke izgube v moštvu in materialu, nato pa je ponovno zavladalo zatišje. Nenadoma so intervencionisti pod vodstvom Amerikancev butnili prej na zahodno-centralnem, nato pa tudi na zvhodno centralnem odseku fronte v . . . praznino. Zato pa so ponovno začeli vriskati od veselja, so se začeli bahati, da so «razbili korejsko-kitajsko ofenzivo» in da bodo sedaj pokazali ljudski vojski . . . koliko je ura. Zamolčujejo pa, da je ljudska vojska zajela preko 7500 ameriških, južnokorejskih in drugih intervencionistov, si nabrala obilico ameriškega vojnega materiala in nato «izginila». O številu mrtvih, ko so jih imeli intervencionisti pa še ni znano. Je pa zelo visoko.

Intervencionisti so se zato opogumili. Že 8 dni obstreljujejo s svojo znano teroristično in nečloveško metodo vsa obalna mesta Koreje, medtem ko so začeli zelo plaho napredovanje proti reki Han, kjer so že butnili ob hud odpor ljudske vojske.

MOSKVA — 40 ameriških vojakov in oficirjev, ki živijo v ujetništvu, je podpisalo poziv ameriškemu ljudstvu, v katerem zahtevajo mirno rešitev konflikta in umik ameriških čet s Koreje.

VREŠČANJE SRAK

Stalin je spregovoril svetu, da bi pozval vse narode naj bodo budni pred imperialisti, ki pripravljajo vojno in so vložili vse svoje sile za napad na človeštvo. Za njim pa so zavreščale srake, da bi skušale prepričati ljudi, da so Stalinove besede — propaganda in da so njegovi miroljubni pozivi le krinka. . . napada. Med te srake treba vključiti tudi titofašiste, ki niso le dokazali, da sovražijo z vsemi svojimi silami besedo mir, marveč so tudi dokazali, da se je bojijo, da se bojijo vsakega znaka pomiritve in da zato skušajo falzificirati pred svojimi neštevilnimi pristaši pravi pomen in pravi odmev Stalinovih izjav.

Titofašisti so dobro znani falzifikatorji resnice. Ob Stalinovih izjavah pa so morali iztisniti iz svojih možganov najskritejše iskrice falzifikacije ker se boje, da bi njihovi pristaši zvedeli za resnico in velikansko važnost Stalinovih besed. Zato so že takoj prvi dan objavili namesto razgovora tov. Stalina z dopisnikom «Pravde» klobasasti komentar, ki je bil prepoln laži in klevet, in so se že takoj postavili na linijo angleških labur-imperialistov in Trumanovih «atomskih demokratov». Takoj so prevzeli vlogo skrajnih branilcev vojnih hujskačev, objavili njih komentarje in popolnoma zamolčali velikanski odmev Stalinovih izjav v svetu.

Iz vsega tega početja je sklepati, da so se do dna svoje hlapčevske duše prestrašili. Prestrašili so se, ker Stalinove izjave pomenjajo mir, medtem ko oni živijo od vojne, od vojnih priprav, od izdajstva, od dolarskih injekcij, ki jih dobivajo za svoje nesramno početje od Amerikancev in Angležev. Celo italijanski demokristjanski listi so objavili večji ali manjši izvleček Stalinovega razgovora, Titofašisti pa ne. Zakaj? Ker se bojijo resnice.

Oni so šli tudi preko vsake meje spodobnosti in so začeli objavljati «dokumentacijo» sovjetske «napadalnosti», dokumentacijo ki so jo vzeli iz starega in že obrabljenega arhiva protikomunizma in protisovjetizma, iz histeričnega arzenala Churchilla in Goebbelsa, iz falzifikatov ameriških in «laburističnih» obveščevalnih služb. Zakaj napadajo Stalina? Napadajo ga, ćeš da je pozval narode naj se uprejo «legitimnim» vladam Tega se oni torej boje. Da, narodi se MORAJO upreti blaznim vojnim poskusom tako imenovanih legitimnih vlad, ker bo človeštvo v nasprotnem primeru pohnjeno v krvavo klavnico. Ali kdo so te «legitimne» vlade, med katere se tudi titofašisti uvrščajo? To so vlade, ki predstavljajo monopole in kapitaliste in ne predstavljajo ljudske volje. Ali predstavlja sedanja ameriška vlada voljo ameriškega ljudstva? Ali predstavlja sedanja titovska vlada voljo jugoslovanskih narodov? Naj nam odgovorijo, ako imajo toliko poguma in bomo videli, koliko so te vlade «legitimne».

Bomo tudi mi prišli na dan z dokumentacijo. Naša pa bo res dokumentacija.

Dejstvo je le to: titofašisti nočejo slišati o miru, ker bi mir pomenil za njih bankrot in konec vseh cesarskih iluzij. Le vojna jih lahko, po njihovem mnenju, reši, le vojna jim daja kolikor toliko garancije za nadaljnji obstoj. Zato pa so za vojno. Zato pa nočejo, da bi jugoslovanski narodi in njihovi maloštevilni pristaši v Trstu zvedeli za celotno vsebino Stalinovih izjav. Ker se bojijo: « . . . e la paura fa 90 . . .»

SIKAMI

Novo potovanje titovcev

LONDON — Labur-imperialisti so povabili titofašistično parlamentarno delegacijo na obisk v Anglijo za «preučevanje» angleškega parlamentarnega sistema. Titofašistično delegacijo bo vodil zakrknjeni protikomunist Moša Pijade. Tudi ta nov obisk titofašistov kakor prejšnji Djilasov nam dokazuje, da se je tolpa Tito-Rankovič na «političnem» polju vključila v Comisco kot njegova najreakcionarnejša struja.

Za teden dni

Sobota 24 - Matija
Nedelja 25 - Valburga (Prvi kra-jec)
Ponedeljek 26 - Viktor
Torek 27 - Gabrijel
Sreda 28 - Roman
MAREC
Četrtek 1 - Albin
Petek 2 - Simplicijan.

ZGODOVINSKI DENVI:

26. 1943. je padel v borbi narodn[i] heroj Janko Premrl-Vojk[o] komandant I. primorsk[e] brigade.
27. 1936. je umrl slavni ruski biolo[g] I. P. Pavlov.

MAREC:

1. 1809. je bil rojen Friderik Chopin — genialni poljski skladatelj i[n] pianist.

RADIO ODDAJE

TRST II.
Val. dol. 343,9

SOBOTA: 13.20 Šramel kvartet «Veseli godci»; 18.15 Max Bruch: Koncert št. 1 v G-molu za violino in orkester; 19.00 Programski periskop; 21.00 Koncert pevskega zbora «Skrjanček».

NEDELJA: 9.00 Kmetijska oddaja; 12.00 Od melodije do melodije; 13.00 Glasba po željah; 18.30 Oddaja za najmlajše - Vesela Pavlihova oddaja; 21.00 Z domače knjižne police; 22.00 Brahms: Koncert št. 2 v B-duru op. 83.

PONEDELJEK: Mendelssohn: Koncert za violini in orkester v E-molu op. 64; 18.30 Govor dolinskega župana tov. Dušana Lovrihe; 21.00: Koncert tenorista Dušana Pertata.

TOREK: 13.00 Glasba po željah; 18.15: Saint Saens: Simfonija št. 5 v C-molu; 19.00: Mamica pripoveduje; 21.00 Zzori mladini: Timav; 22.00 Dvorak: Simfonija št. 2 v D-molu.

SREDA: 18.15 Mozart: Koncert v D-duru; 18.37 Glazunov: Simfonija št. 4 v Es-duru op. 48; 19.00 Zdravniški vedež; 20.00 Evropski koncert; 20.30 Naša šola; 21.00 Vokalni kvartet «Veseli bratci»; 22.00 Dvorak: Simfonija št. 5 v E-molu.

ČETRTEK: 13.10 Pevski duet in harmonika; 18.15 Glasbeno predavanje; 19.00 Slovenščina za Slovence; 21.00 Radijski oder: Narte Velikonja - Njiva, drama v treh dejanjih; 22.30 Borodin: Simfonija št. 2 v H-molu.

PETEK: 13.00 Glasba po željah; 18.15 Schubert: Simfonija št. 5 v D-duru; 19.00 Pogovor z ženo; 20.10: Koncert violinista Karla Sancina; 21.00 Mojstri besede: Warwich Deeping - Sorell in sin.

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

SEJA DOLINSKEGA OBČINSKEGA SVETA

Ponovno se zahteva otvoritev strokovnih šol v Dolini in Domju

Na predlog tov. župana je občinski svet sprejel sklep, da občina ustanovi otroška vrtca v Boljuncu in Ricmanjih - Prodaja zemljišč nad Ricmanji družbi "Italcementi„ - Nakup zemljišča za športno igrišče v Boljuncu

V četrtek je bila seja občinskega sveta v Dolini. Na dnevnem redu je bilo 12 točk, od katerih so jih predelali in zaključili le 6. O ostalih bodo razpravljali na prihodnji seji, ki bo v četrtek 1. marca t.l. ob 16,30.

Nedvomno spada med najvažnejše točke dnevnega reda točka o ustanovitvi nižjih strokovnih šol v Dolini in Domju. Predno so pričeli o njej razpravljati je tov. župan imel kratek nagovor, v katerem je pravilno orisal potrebe take šole, istočasno pa je ožigosal podle špekulacije titovcev. Obsodil je tudi zavlačevanje višjih šolskih oblasti pri ZVU, katere je sedanja občinska uprava zaprosila za ustanovitev omenjenih šol že septembra 1949. S tem je spravil popolnoma z ravnovesja svetovalca Bolčiča, ki je — po pisanju «Primorskega dnevnika» — predlagal občinski upravi nekako pred dvema mesecema, naj poskrbi za ustanovitev omenjenih šol.

V ponedeljek 26. t. m. ob 18.30 uri bo govoril na radiu Trst II. tov. DUSAN LOVRIHA, župan dolinske občine.

Za tem je tov. župan predlagal svetu, naj vzame stvar za resno in glasuje za resolucijo, ki ponovno zahteva ustanovitev že omenjenih šol v Dolini in Domju. Predlogu je sledilo javno glasovanje. Za predlog so glasovali vsi prisotni svetovalci.

Tudi vprašanje ustanovitve otroških vrtcev v Boljuncu in v Ricmanjih je nedvomno zelo važno vprašanje. Tudi za to se je že davno zavzela sedanja občinska uprava. Žal pa je zadela na gluha ušesa merodajnih oblasti. Zato pa je tov. župan dejal dobesedno: «Dovolj je prosjačenja okrog italijanske ustanove za otroške vrtce in drugod! Otroške vrtce moramo ustanoviti sami. Zato predlagam, naj svet izglasuje mandat občinskemu odboru, da zadevo takoj uredi. Za županov predlog so glasovali vsi navzoči svetovalci. K temu vprašanju, kakor tudi k vprašanju ustanovitve strokovnih šol v Dolini in Domju se bomo še povrnili. Tedaj bomo tudi obširneje poročali o raznih podlih špekulacijah titovcev, ki trde, da sta šoli nujno potrebni samo zaradi «industrializacije cone» in podobno.

Za tem je tov. župan prebral pismo dolinskih žena, v katerem naprošajo občinsko upravo, naj protestira pri VU zaradi vedno večjega naraščanja cen in ker ni ta nič ukrenila za zaustavitev draginje. Svetovalec Purger je predlagal, naj bi svet sestavil protestno resolucijo. Predlog je bil soglasno sprejet.

Za tem so pričeli razpravljati o prodaji jusarskega zemljišča nad Ricmanji, katero bo kupila industrijska družba Italcementi. Na tem zemljišču bodo namreč kopali material, iz katerega bodo proizvajali cement. Kot je znano bodo v kratkem zgradili cementno tovarno v ževeljski prosti coni.

Material iznad Ricmanj bodo vozili v Žavlje po žični vzpenjači. Omenjena družba bo kupila nekaj nad 200 tisoč kv.m. zemljišča. Zanj bo dala 5 milijonov in 100 tisoč lir. Po pogodbi pa bodo imeli ricmanjski jusarji pravico do trajnega izkoriščanja prostega zemljišča. Svetovalec tov. Ota je predlagal, naj bi v pogodbo vključili tudi postavko, naj se da prednost pri zaposlitvi v tej bodoči industriji dolinskim občanom. Sledilo je tajno glasovanje. Od 12 glasov prisotnih svetovalcev je bil le 1 glas proti prodaji.

Nadalje je svet odobril načrt o preusmeritvi ceste iz Ricmanj proti Ključu. Ta preusmeritev je potrebna radi del na industrijskem področju nad vasjo. Stroške za novo cesto bo krila družba Italcementi.

Nazadnje pa so razpravljali o predlogu glede nakupa neke parcele ob športnem igrišču v Boljuncu. Omenjena parcela, ki je last nekega De Sigmunda meri 3.377 kv. m. Občina jo bo kupila za 555.000 lir. Ob ta predlog se je nekoliko spotikal «neodvisni» svetovalec Andrej. Njegovo spotikanje pa je bilo brez argumentov in zgolj starokopitnega značanja. Sledilo je tajno glasovanje. Za nakup so glasovali vsi prisotni svetovalci.

Te dni se začne v krožku «Maganja» kratek večerni tečaj neo-realističnega slikarstva. Kdor se želi vpisati, naj se za vsa pojasnila obrne na sedež krožka v Vicolo Ospedale Militare 2 in sicer dnevno od 20. ure dalje.

Posvetovanja o občinskih problemih

Naši občinski svetovalci so na razpolago prebivalcem za posvetovanje in pritožbe glede občinskih problemov, kot sledi:

BIDOVEC: v PD «Škamperle», vsako soboto od 18. do 19.
CASALI: v PD «Dugolin», vsak ponedeljek od 19. do 21.
GHETZ: v PD «Kraljič», vsak četrtek od 18. do 19.
GOMBAC: v Skednju, vsak ponedeljek od 18. do 20.
KOSUTA: v Križu, vsak ponedeljek od 18. do 19.30 in na Proseku isti dan od 20. do 21.30.
JURAGA: v ul. Vidali, vsako sredo od 19. do 20.
MALALAN: na Opčinah, vsako soboto od 17. do 19.
RADICH: v PD «Rinaldi», vsak četrtek od 20. do 21.
WEISS: v PD «Peroša», vsako sredo od 19.30 do 20.30 in v PD «Kraljič», vsak četrtek od 18. do 19. ure

Graditi več stanovanj in manj strateških cest

Pozidati je treba porušene hiše na Opčinah

V torek se je nadaljevalo, a še ne zaključilo razpravljanje o štiriletnem gradbenem načrtu stanovanjskih hiš.

Tov. dr. Weissova zahteva razne higienske izboljšave pri odnašanju smeti, zlasti, da se postavi zaklonišče proti vremenskim neprilikam. Tov. Malalan zahteva pojasnil, zakaj občinska uprava zanemarja tisoče trt v svoji trsnici na griču Castiglione. Za dr. Giampiccolijem, ki se zanima za kopališče Lanterno, vpraša demokristjan Harrabaglia, kdaj bo zgrajen novi most čez kanal, in zahteva odstranitev vojaških avtomobilov izpred sodne palače.

Tov. dr. Žbogar intervenira, naj se takoj odobri predlog o izboljšanju položaja občinskih uslužbencev. Ko je referent prečital že pripravljeni predlog, je tov. Žbogar ugotovil, da še zdaleka ne odgovarja prvotnim zahtevam. Predlog odbora je bil nato soglasno sprejet.

V diskusiji o predlogu za gradnjo stanovanjskih hiš je dobil kot prvi besedo odv. Stocca, ki zahteva, naj se prepreči dotok novih ljudi v naše mesto.

Tov. Malalan se zavzema predvsem za one, ki so v vojni izgubili svoje stanovanje. Opčine, ki so bile težko prizadete, še danes čakajo, da oblast priskoči na pomoč pri obnovi porušenih hiš. Pač pa je dovolj denarja za gradnjo strateških cest in stanovanjskih hiš za vojake. Prav v Trstu vidimo, kako so resnične Stalinove besede, da ni mogoče oboroževati se in istočasno skrbeti za civilno obnovo in gradnjo.

Tov. Ferlana so svetovalci večine stalno prekinjali, ker je razkrinkoval, kako malo je napravila v dveh letih od vseh svojih obljub. Komaj 350 stanovanj so zgradili na leto, zato je malo verjetno, da v resnici hočejo sedaj zgraditi kar 1300 stanovanj letno.

Tov. Casali Karleta zahteva, naj se dajo stanovanja najprej onim, ki ga nimajo, nato pa prisilno izseljenim. Zahteva dalje, naj se v resnici zgradi onih 800 stanovanj, kakor so to zahtevali komunisti, in naj ne varajo ljudi z lažnimi podatki. Tudi njene ugotovitve razdražijo demokristjane, zlasti še župana, ki jo neprestano prekinja. Kot zadnji je govoril odv. Harrabaglia, ki s hvalami občinskemu odboru skuša omiliti porazen vtis težkih obtožb s strani komunističnih svetovalcev.

SPORT

KOSARKA

Jutri, v nedeljo 25. bodo naslednje tekme:

Prvenstvo STO - moška skupina

Inter A - Pristaniščniki na igrišču na Skoljetu ob 11,15; Skedenj A - Frausin na igrišču v Skednju ob 19,30.

Prvenstvo cone - moška skupina

Inter B - Sv. Marko na igrišču na Skoljetu ob 10. uri; Skedenj B - Dijaki na igrišču v Skednju ob 9. uri.

Zenska skupina

Frausin - Skoljet na igrišču na Skoljetu ob 9. uri; Oglej (Aquilea) - Skorklja na igrišču v Ogleju (Aquilei) ob 15. uri.

V četrtek 1. marca bodo naslednje tekme:

Prvenstvo STO - moška skupina

Arzenal - Skedenj A na igrišču na Skoljetu ob 21,30.

Zenska skupina

Skorklja - Pristaniščniki na igrišču na Skoljetu ob 20,30.

IZ NABREŽINE:

Ali res nimajo boljših pobud?

Tudi v nabrežinski občini težko občutimo naraščajočo gospodarsko krizo in brezposelnost. Naša kamnoseška industrija hira in število brezposelnih stalno narašča. Kdor je zaposlen pa ne more zaslužiti niti toliko, da bi preskrbel družini dovolj kruha.

Naše ljudstvo še ni pozabilo raznih filmske propagande o toliko opevanem Marshallovem planu in raznih «dobrotah» ERP-a. Ko se pa danes razgovarjaš z ljudmi ti postane kmalu jasno, da se vse ljudstvo popolnoma zaveda, da s samo propagando ni mogoče živeti.

Ni še dovolj brezposelnosti in drugega gorja, pa so si že zamislili za našo občino pravcato novost. Pred par tedni so namreč otvorili na nabrežinskem trgu loterijsko poslovalnico. Pri tem ne smemo pozabiti, da ima tudi Nabrežina svoj dobro znani «totocalcio».

Tako ima ljudstvo lepo priliko, da vsak teden zapravi nekaj denarja ter nato mirno čaka sobote, oziroma nedelje, ki bo prinesla . . . milijone.

S tema dvema uradoma naj bi torej «rešila» gospodarska kriza v nabrežinski občini. Ali VU res ne najde nikakih boljših pobud za rešitev krize in brezposelnosti?

Vaščan

Jutri 25. t. m. ob 8.30 uri bo v Ljudskem domu pri Sv. Barbari organizacijska konferenca miljske sekcije ZKM. Od 16. do 24. ure pa bo kulturna prireditev.

Odbor P. D. «Marij Matjašič - Milan» iz Barkovelj javlja, da je bil redni občni zbor društva prenešen na 10. marca t. l. ob 20. uri.

Jutri, 25. februarja ob 16. uri bo Prešernova proslava v Boljuncu. Govoril bo tov. Bernetič. Sodeloval bo domači pevski zbor. Na sporedu so tudi razne priložnostne deklamacije. Udeležite se proslave!

Lonjerski pašniki so postali dirkališče za vojaške tanke

Neizpolnjeni sklepi tržaške občine

Glavni vir za krmo živine lonjerskih kmetovalcev so bili vedno številni pašniki nazvani «Hudo leto», ki se razprostirajo med padriškim, bazovskim, lonjerskim in trebenskim gozdom. Vojna vihra je skoro popolnoma uničila ves gozdni nasad. Toda to še ni sve. Čeprav smo že v šestem letu po koncu vojne, pa so lonjerski travniki kljub temu, prav danes, bolj podobni kaki bojni poljani kot pa travniku. Okupacijski tanki povzročajo s svojimi vojaškimi vežbami lonjerskim kmetovalcem neprecenljivo škodo, ki je iz dneva v dan večja. Dejansko so postali ti travniki za okupacijske čete in njihova težka vozila pravcato dirkališče.

Očividno je, da se vojaške oblasti nočejo zavedati, da predstavljajo ti travniki za lonjerske kmetovalce glavni vir za krmo ter da so obenem plod desetletij njihovega trudapolnega dela in žrtev. Lonjerci se povsem upravičeno sprašujejo, kdaj bodo merodajne oblasti napravile konec temu stanju, ki prav gotovo ni v njihovo čast.

Tudi če so vojaške oblasti pripravljene poravnati povzročeno škodo, niso s tem nikakor rešile tega vprašanja. Škoda, ki jo povzročajo okupacijski tanki, se nikakor ne more poplačati z bornimi tisočaki. Naši kmetje imajo vso pravico, da mirno uživajo svojo lastnino. Lonjerski pašniki niso nikake bojne poljane, kjer bi se lahko nemoteno kretali okupacijski tanki. Ameriške planote so pač dovolj prostorne za take vaje. Naše travnike, polja in njive pa naj pustijo pri miru!

Toda prebivalci Lonjerja imajo še druge in docela upravičene zahteve, ki še niso bile izpolnjene. Gre namreč za razsvetljavo ceste iz Lonjerja do Katinare, postavitev vodne pipe na koncu vasi in sicer v smeri Podlonjerja ter končno vaške pralnice. Že jeseni je občinski svet, na predlog našega svetovalca tov. Bidovca odobril elekrično razsvetljavo ceste, dočim je odbil predlog za postavitev vodne pipe.

Preteklo je že več mesecev, naši svetovalci so že večkrat urgirali, toda cesta je še vedno v temi. Občinski odbor se namreč še do danes ni pobrigal za uresničenje jesenskega sklepa.

Zaradi tega se postavlja tem potom občini nujna naloga, da izvede to, kar je že sklenila. Z druge strani pa prebivalci povsem upravičeno vztrajajo na svoji prvotni zahtevi glede vodne pipe kakor tudi glede prepotrebne vaške pralnice, o kateri se sicer v občinskem svetu še ni razpravljalo.

Lonjerc K. Č.

Ob priliki zlate poroke zakoncev tov. Jožefa in Josipine Ferluga iz Gornje Kolonje, daruje družina Ferluga za tiskovni sklad «Dela» znesek 800 lir.

Darovalcem iskrena hvala, zakoncema Ferluga pa kličemo: še na mnoga leta!

N. N. iz Slivnega lir 250; Zega Josip iz Prečnika lir 100. Prav prisrčna hvala obema.

Jutri, v nedeljo 25. t. m. ob 10. uri bo v Kinu ob morju proslava

Janka Premrla (Vojka)

in

Eugenia Curiela

Obenem bo tudi praznovanje 33. obletnice.

Rdeče armade

Govorita tovariša

L. Gasparini

in

Karel Šiškovič

TEDEN DNI SINDIKALNEGA DELOVANJA

Kaj se skriva za stališčem ravnateljstva Javnih skladišč?

Solidarnost z luškimi delavci - Sestanki kmetov po našem podeželju

Nadaljujejo se protesti proti nečuvenemu vojaškemu ukazu št. 21, s katerim skuša VU onemogočiti demokratično poslovanje pristaniških zadrug, v katerih so včlanjeni vsi luški delavci. Proti temu postopanju so protestirali delavci Tovarne strojev, Tržaškega arzenala in Acegata, ki so izrazili svojo solidarnost z luškimi delavci.

* * *

Zaradi trdovratnega stališča ravnateljstva Javnih skladišč so delavci preteklo soboto opolnoči začeli najavljeno agitacijo. Združeni agitacijski odbor je odredil prekinitev vseh izrednih del. Trdovratno stališče ravnateljstva pa vzbuja vedno večje ogorčenje delavcev Javnih skladišč, ki ne morejo razumeti, zakaj se ravnateljstvo tako punta za take malenkostne zahteve. Vsekakor pa je jasno, da bi nadaljevanje takega stanja povzročilo veliko škode pristaniškemu prometu, ker se bližajo zelo intenzivni delovni dnevi. Nerazumljivo je kaj misli napraviti ravnateljstvo Javnih skladišč in zakaj ne sprejme delavskih pogojev. Ali pa se morda za tem trdovratnim stališčem skriva kaj drugega? Agitacija se še vedno nadaljuje v nespremenjeni obliki.

* * *

V «Cantieri Giuliani» so delavci imeli v ponedeljek zborovanje, v katerem so obravnavali vprašanje povišanja cen. Na zborovanju so izglasovali resolucijo, s katero zahtevajo, naj VU odpomore sedanjemu neznosnemu stanju.

* * *

Na podeželju se vršijo v okviru ZMP sestanki kmetovalcev, ki obravnavajo vsa pereča kmečka vprašanja. V tem poslednjem času so bili sestanki v Domju, na Orehu, v Hrvatinih in v Čamporah. V Domju in na Orehu sta se predvsem obravnavali vprašanji razlastitve zemljišč in potrebe po pokritem osrednjem trgu; v Hrvatinih in Čamporah pa so kmetje obravnavali vprašanje ovir, ki jih titofašistične oblasti cone B delajo dvolastnikom. Na vseh sestankih so se kmetje strinjali, da se je treba boriti proti podli titofašistični kampanji, za zvezo vseh kmečkih delovnih ljudi in za enotnost med kmeti in delavci. V Čamporah so kmetje izrekli tov. Gerbcu željo, naj bi se taki sestanki vršili pogosteje.

Sinoči je bil v Boljuncu sindikalni sestanek, na katerem so se predvsem obravnavala kmečka vprašanja. O tem sestanku bomo podrobneje poročali prihodnjič.

Kdo se «posvetuje» s kmeti

Dokaj pogostoma prinaša titovski papirnati trobentač vesti o takozvanih kmečkih «posvetovanjih» profašistične V nabrežinskem okraju vrši taka «posvetovanja» znani titofašistični podrepnik Furlan Janko iz Sempolaja, ki je še pred časom prikazoval kmetom cone B vse mogoče «dobrote» titofašističnega «socializma» v Jugoslaviji. Kakor zgleda pa ni imel možakar v coni B preveč sreče, ker tamkajšnji kmetje že sami predobro občutijo na lastnih ramenih vse «socialistične dobrote».

Zato je začel titofašist Furlan iskati večje «razumevanje» med našimi kmeti. Brez dvoma pa ne bo imel niti pri teh večje sreče. Zakaj ne bi titofašist Janko Furlan uvrstil med svoja «posvetovanja» tudi kako predavanje, kjer bi povedal ljudem kako živi danes jugoslovanski kmet in koliko litrov vina ali kvintalov žita mora prodati, da si lahko kupi, ne morda par usnjenih čevljev, marveč kvečjemu skromen par gumijastih copat? Zakaj ne bi nadalje povedal po kakšni ceni mora odstopiti jugoslovanski vinogradnik svoj pridelek fašističnemu režimu beograjskega Singmanarija? In po kakšni ceni ga mora nato plačati ubogi delavec? Naj pove titofašist Furlan našim kmetom koliko stane danes v Titovi Jugoslaviji navadna obleka ali par čevljev in koliko mesecev mora garati delavec, da si jo lahko kupi.

Toda o vsem tem bo titofašist Furlan, kakor vsi njegovi pajdaši, ki se sučejo okrog fašistične razbijaške organizacije seveda previdno molčali, ker so pač le plačanci režima, ki povzroča našim bratom onstran meje in v coni B ogromnega gorja, solza, bede, pomanjkanja in trpljenja. Kot zvesti hlapci beograjskega krvnika in angloameriških imperialistov imajo pač izrecno nalogo, da skušajo razbiti enotnost delavsko-kmečkih vrst, kar pa se jim ni in ne bo nikdar posrečilo. Ne smemo še pozabiti, da so ti plačanci slovenskega porekla, a kljub temu zvesti podrepniki tistega imperializma, ki noče priznati slovenskemu ljudstvu niti najosnovnejših narodnih pravic.

Javna debata v «Tomažiču»

Jutri, 25. t. m. ob 10. uri bo v dvorani krožka «Tomažič» (ul. Leo 7) javna debata o vprašanju Delavskih zadrug. Tov. dr. Umberto Sajovitz bo obravnaval snov «Delavske zadruge članom, za zaščito potrošnikov».

OBČINSKA SEJA V NABREŽINI

Poročilo tovariša Slavca o izvršenih obč. delih

Ob otvoritvi seje nabrežinskega sveta v četrtek popoldne so po prečitanju zapisnika razpravljali o prodaji zemljišča nekemu Tramontiniju za zgraditev hiše v Nabrežini.

V tretji točki je občinski odbornik tov. Slavec poročal svetu o delu tehničnega urada. Načelo tega urada je bilo, da se uporabi občinski denar za zaposlitev čim večjega števila delavcev in da se tako pripomore k odpravljanju brezposelnosti. Denar je bil pravilno uporabljen za izboljšanje vasi nabrežinske občine in vedno v sporazumu z občinskim tehničnim uradom. Od 25 milijonov, prejetih od VU za leto 1951. je občinski odbor razdelil vsoto na naslednji način: 15 milijonov za moderno šolsko poslopje v Nabrežini, 4 milijone za ambulatorij, posvetovalnico za matere in poštni urad v Devinu, 3 milijone za cesto Sempolaj-Praprot; 3 milijone za dograditev občinskega stanovanjskega poslopja št. 71 v Nabrežini. Ta dela se bodo začela v najkrajšem času.

Občinski odbornik tov. Slavec je nato poročal o že izvršenem delu in o delu, ki je že v teku, t.j. cesta pri občinskem poslopju v Nabrežini in cesta iz Devina v devinsko luko. Nato pa je naštel vsa majhna bodoča dela, ki jih občina ima v načrtu in ki bodo izvršena v teku šestih mesecev. V zaključku svojega poročila je občinski odbornik tov. Slavec dejal, da bo občina zbrisala vse napise po hišnih zidovih po predhodnem dovoljenju hišnih lastnikov.

V diskusiji, ki je v glavnem potrdila poročilo tov. Slavca, je isti omenil, da bo občina zgradila z 8 milijoni, ki so ostali od prejšnjega proračuna, šeststanovanjsko hišo. Ta predlog tov. Slavca so stavili na glasovanje in je zmagal predlog tov. Rukina, da se hiša zgradi na postaji v Nabrežini. Teren bo nudila občina zastonj. V zaključku seje so odločili, da bo zadostovalo 1000 kvadratnih metrov zemljišča za zgraditev moderne šole v Nabrežini.

Prihodnja seja nabrežinskega občinskega sveta bo v četrtek 1. marca ob 17. uri.

Obvestilo živinorejcem

Zainteresiranim kmetovalcem-živinorejcem dajemo na znanje naslednje:

Z namenom, da bi kmetovalci vedno bolj spoznali vrednost, ki jih imajo prikladna močna krmila pri krmljenju krav mlekaric, je kmetijsko nadzorništvo pričelo z razdeljevanjem po polovični ceni male količine (kg 60 do 120) «posebne mešanice za krave mlekarice» tistim, ki jo želijo poizkusiti.

Tozadevna nakazila se lahko dvignejo pri tehničnemu oddelku - Področnega kmetijskega nadzorništva v ulici Ghega št. 6-I vsak dan v dopoldanskih urah.

Ker je količina močnega krmila omejena, se predvideva, da bo kmalu pošlo.

Odgovorni urednik
BLAZIC (Biagi) RUDOLF
Založništvo «DELA»
Tiska Tip. Adriatica, Rismondo 14
Dovoljenje AIS